

KULTURA

Kwartalnik Gminy Biłgoraj

nr (49) styczeń – marzec 2024 r.

ISSN 2299 – 047X

Radosnego Alleluja!

*Na radosny czas Świąt Wielkanocnych
życzymy wielu łask Bożych
oraz pełnych uśmiechu i serdeczności
spotkań z bliskimi.*

*Niech ten szczególny czas odradzania się wiary
w moc Chrystusa Zmartwychwstałego
wniesie do naszego życia spokój i wewnętrzną harmonię.*

Jan Majewski
Przewodniczący
Rady Gminy Biłgoraj

Wojciech Dzikuch
Pełniący Funkcję
Wójta Gminy Biłgoraj

Celina Skromak
Dyrektor Gminnego
Ośrodka Kultury w Biłgoraju

Redaktor naczelny: Celina Skromak

Dziennikarze wydania: Dominik Róg, Michał Kańkowski, Sebastian Chyl, Helena Szado – Oleksak, Małgorzata Szczęśniak, Anna Rębacz, Marta Rapa, Jolanta Kurzyńska, Beata Świerczyńska, Joanna Koper, Beata Koman, Sylwia Odrzywolska, Jerzy Odrzywolski, Irmina Ziętek, Małgorzata Andrzejewska, Katarzyna Buczek, Paulina Polczak, Jolanta Nizio, Iwona Paluch, Beata Bełzek, Anna Zygmunt, Anna Kielbasa, Katarzyna Kawa, Elżbieta Kaczorowska -Więclaw, Justyna Dzido, Celina Skromak

Zdjęcie na okładce: Celina Skromak

Na okładce: Widowisko „Śwenty od wszystkiego” Zespołu „Zorza” z Dereźni

Projekt kartki świątecznej: Teresa Sadlak

Druk: Drukarnia Helvetica, ul. Włosiankarska 13 A, 23-400 Biłgoraj

Wydawca: Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju, ul. Kościuszki 88, 23 – 400 Biłgoraj

www.gokbilgoraj.pl, e-mail: gok_bilgoraj@op.pl

Spis treści:

Wojciech Dzikuch powołany na stanowisko Wójta Gminy	4
Symboliczne przekazanie czeku	4
Strażacki zjazd	5
Opowieść Bożonarodzeniowa rozświetliła Szkołę w Soli	5
Dzień Babci i Dziadka w Soli	6
Dzień Otwarty w Zespole Szkoły Podstawowej i Przedszkola w Soli	7
Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa	7
Dzień Babci i Dziadka w Korczowie	9
Kochamy Was całym sercem	9
„Klikam z głową” – webinaria dla uczniów	10
Na pomoc Afryce	10
Zimowe atrakcje	11
Ferie już za nami	11
Spotkanie pokoleń w Szkole Podstawowej w Dąbrowicy	12
Uczniowie Szkoły Podstawowej w Dąbrowicy klikają z głową!	12
Pamiętaj! Masz wybór! Przemoc jest zawsze złym wyborem!	13
„Interwencja” Młodych Strażaków w Szkole Podstawowej w Dąbrowicy	14
Europejskie wyróżnienie dla Nauczyciela i Szkoły Podstawowej w Dąbrowicy	15
Kim będę jak dorosnę?	15
Dzień Kubusia Puchatka w Bibliotece Szkolnej w Dereźni Solskiej	17
„To i owo na zimowo” – zajęcia czytelniczo – edukacyjne w Dereźni Solskiej	17
„Kochasz, ponieważ kochasz. Kocha się bez przyczyny” – Walentynki w Dereźni Solskiej	18
„Nie ma nic lepszego od przytulania” – Międzynarodowy Dzień Przytulania Bibliotekarza	18
Szkoła nasze miejsce!	23
Dzień otwarty w Szkole Podstawowej im. Papieża Jana Pawła II w Dereźni Solskiej	19
Warto pomagać	19
Spotkanie opłatkowe w Nadrzeczu	21
Zespół „Zorza” z dyplomem laureata	21
IV Łukowskiego Dunajowania	21
Męski Zespół Śpiewaczy z Bukowej wyśpiewał I nagrodę w Lublinie	22
XXV Koncert Kołęd Chórów Ziemi Biłgorajskiej we Frampolu	22
Kołodowanie w Hedwiżynie	23
Zespół „Zorza” z Dereźni laureatem nagrody Grand Prix	24
Gminny Dzień Kobiet w Bukowej na wesoło	25
Aktywność godna podziwu i uznania!	26
„Dąb” już wzmocniony!	27
Międzypokoleniowe spotkanie z poezją Julii Małek	28
Robótki ze sznurka czyli makramy na słolki	29
Zebranie Sołtysów Gminy Biłgoraj	30
Obchody Powstania Listopadowego w Bidaczowie Starym	30
Rocznica powstania Armii Krajowej	31
Karmniki dla ptaków	31
Konsultacje Gminnego Programu Rewitalizacji	32
Teatry z całej gminy zjechały do Smółska	33
Warsztaty wielkanocne	35
Warsztaty tworzenia palm wielkanocnych	36
Tradycje weselne wsi biłgorajskiej	36
Zapomniani świątkarze ziemi biłgorajskiej	39
Opowieści korytkowskie z dawnych lat – Stefan Socha	41
Stanisław Bukryj – wspomnienia z Soli	41
Tajemnica uroczyska Kniahyńia	43

str. 23

Historia kołodowania w Polsce, czyli śpiewania pieśni bożonarodzeniowych, jest bardzo długa i głęboko zakorzeniona w polskiej tradycji. Tradycja śpiewania kołęd przywędrowała do Polski z Zachodu już w czasach średniowiecza, czyli w XV wieku.

str. 36

Po okresie Wielkiego Postu ponownie rozpoczynał się okres tańców, zabaw i wesel. I chociaż dawne zwyczaje i obrzędy weselne uległy z czasem zapomnieniu i zapomniane zostały też przepiękne pieśni obrzędowe, które towarzyszyły tym wszystkim weselnym zwyczajom, może warto je trochę przypomnieć.

str. 39

Ziemia Biłgorajska może się poszczycić spuścizną XIX-wiecznej kultury ludowej w postaci kapliczek i krzyży przydrożnych. Niestety to dziedzictwo uległo zapomnieniu, nikt już bowiem nie pamięta o tak utalentowanych ludziach, jakimi byli świątkarze, czyli ludowi rzeźbiarze figur świętych.

str. 41

Do Małego Korytkowa idzie gościć nad polami korytkowskimi dzisiejszymi. Opo- wiadał mi jeszcze mój stryj, że pamiętał jeszcze kapliczkę i drzewa po starej wsi były, która dawniej podobno się tamtędy ciągnęła. Stryj mówił, że kapliczka, co tam stoi po starej wsi jest.

str. 41

Stanisław Bukryj wspomina wrześniowe dni 1939 r. i walki żołnierzy polskich z Niemcami, życie codzienne w Soli oraz partyzanckie dzieje. Wspomnienia Stanisława Bukryja ukazały się także w książce: „Zabrali nam dzieciństwo – wspomnienia wojenne miesz- kańców podbiłgorajskich wsi – część III”

Wojciech Dziduch powołany na stanowisko Wójta Gminy

Na wniosek Wojewody Lubelskiego, Premier Rzeczypospolitej Polskiej Donald Tusk podjął decyzję, że z dniem 2 stycznia 2024 r. Wojciech Dziduch będzie przez najbliższe miesiące pełnił obowiązki Wójta Gminy Biłgoraj.

Wojciech Dziduch od 1 czerwca 2015 roku był zastępcą ówczesnie urzędującego Wójta – Wiesława Różyńskiego. Teraz będzie miał okazję samodzielnie pokierować samorządem, który doskonale zna.

- Nominacja do Pełnienia Funkcji Wójta Gminy Biłgoraj to dla mnie ogromne wyróżnienie, ale także duże wyzwanie na które jestem gotowy. Chcę od pierwszego dnia pracy jak najmocniej wykorzystać swoje wieloletnie doświadczenie. Cel dla mnie i całej naszej społeczności jest oczywisty i niezmienny. Chcemy by Gmina Biłgoraj nadal się rozwijała. Wierzę, że przy wsparciu pracowników i nieocenionych mieszkańców będziemy sukcesywnie podążali w wyznaczonym kierunku – powiedział Wojciech Dziduch.

Sebastian Chyl

Symboliczne przekazanie czeku

W Urzędzie Gminy doszło do przekazania symbolicznego czeku, który odebrały przedstawicielki Domów Dziecka w Zwierzyńcu z Panią Dyrektor Anną Marzec na czele.

To wynik działań Koła Gospodyń Wiejskich z Hedwizyna i Stowarzyszenia „Dąb” w Ciosmach, które zorganizowały w swoich parafiach kiermasze ciast z których całościowy zysk został przekazany na wsparcie Domu Dziecka w Zwierzyńcu. Dodatkowo inicjatywa została wsparta przez Urząd Gminy w Biłgoraju. Łączna suma zebranych pieniędzy wyniosła 6000 złotych. Przedstawicielki Domu Dziecka z Dyrektor Anną Marzec nie kryły zadowolenia i bardzo serdecznie dziękowały za okazane wsparcie.

- Jest to inicjatywa, którą wspólnie z mieszkańcami kultywujemy i jako Urząd Gminy mocno wspieramy od wielu lat. Cieszy mnie, że w taki sposób możemy pomagać potrzebującym osobom. Zaangażowanie Koła Gospodyń Wiejskich w Hedwizynie, jak i Stowarzyszenia Dąb w Ciosmach budzi uznanie całej naszej społeczności. Jeszcze raz chciałbym podziękować wszystkim, którzy wsparli tę akcję. Wierzę, że w przyszłości kolejnymi wspólnymi działaniami

mi ponownie sprawimy, że na twarzach dzieci pojawi się uśmiech – mówił Wojciech Dziduch, który pełni obowiązki Wójta Gminy Biłgoraj.

Sebastian Chyl

Strażacki zjazd

8 stycznia w sali konferencyjnej Urzędu Gminy odbył się coroczny Zjazd Oddziału Gminnego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Biłgoraju.

Podczas zebrania podsumowano mijający rok, a Sekretarz Konrad Piętał przedstawił raport finansowy za 2023 rok. W spotkaniu udział wzięli również Prezes Gminnego Związku OSP – Wiesław Różyński, oraz Jan Małysza - Prezes Zarządu Oddziału Powiatowego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Biłgoraju.

Najwięcej czasu poświęcono na dyskusję w której druhowie wymieniali się spostrzeżeniami na nurtujące ich kwestie. Poruszono szereg tematów niezwykle istotnych dla funkcjonowania jednostek OSP z terenu gminy.

- Druhnicy i Druhowie pełnią ważną rolę w naszej społeczności. Często są pierwsi na miejscu losowych zdarzeń, które dzieją się w poszczególnych miejscowościach. Trzeba pamiętać, że nie tylko zapewniają nam bezpieczeństwo, ale także wspierają nas w organizacji wydarzeń kulturalno-rozrywkowych. Za to im dziękujemy i życzymy szczęśliwych powrotów z akcji – powiedział pełniący obowiązki Wójta Gminy Biłgoraj Wojciech Dzikuch.

Sebastian Chyl

Opowieść Bożonarodzeniowa rozświetliła Szkołę w Soli

Wraz ze Świętami Bożego Narodzenia, nasza szkoła weszła w wyjątkowy nastrój, podkreślając ten magiczny czas niezwykłymi jasełkami.

To niezwykle przedstawienie, przygotowane z pasją przez utalentowanych uczniów piątej klasy oraz uroczę dzieci z klas I–III stało się niezapomnianym wydarzeniem, obrazującym piękno świąt Bożego Narodzenia. Uczestnicy przenieśli nas w podróż razem z Maryją i Józefem do Betlejem. Wprowadzenie w atmosferę świątecznego nastroju było dziełem nie tylko wzrokowym, ale i dźwiękowym. Uczniowie wspaniale wykonali piękne kolędy i pastorałki oraz taniec, sprawiając, że każdy dźwięk niósł za sobą magię świąt.

Dziecięca radość oraz wspólna praca uczniów z różnych klas sprawiły, że atmosfera świąt Bożego Narodzenia wypełniła naszą szkołę niezwykle ciepłem.

To niezwykle przedstawienie znalazło się także w naszym kościele parafialnym w Soli, podkreślając ducha Bożego Narodzenia. Niech ta opowieść pozostanie jako piękna chwila w sercach wszystkich, którzy w niej uczestniczyli.

Jolanta Kurzyńska

Dzień Babci i Dziadka w Soli

W dniu 24 stycznia w Zespole Szkoły Podstawowej i Przedszkola im. M. Pasiaka w Soli odbyła się wzruszająca uroczystość jaką był Dzień Babci i Dziadka.

Dzieci z oddziałów przedszkolnych oraz z edukacji wczesnoszkolnej przygotowały dla swoich ukochanych babć i dziadków piosenki, tańce i wierszyki połączone z serdecznymi życzeniami. Zwieńczeniem świętowania były osobiste życzenia i własnoręcznie przygotowane upominki. Na naszą szkolną uroczystość przybył Wójt Gminy Biłgoraj Wojciech Dziduch, który również złożył życzenia przybyłym seniorom. dopełnieniem imprezy był słodki poczęstunek przygotowany przez rodziców. Dziękujemy naszym ukochanym babciom i dziadkom za przybycie i życzymy wszystkiego najlepszego. 100 lat!

Joanna Koper

Dzień Otwarty w Zespole Szkoły Podstawowej i Przedszkola w Soli

W sobotę 17 lutego 2024 roku Zespół Szkoły Podstawowej i Przedszkola im. Mieczysława Pasia-ka w Soli „otworzył” swoje drzwi dla przyszłych uczniów. Na wcześniej rozesłane zaproszenia odpowiedzieli rodzice zainteresowani zapisem dzieci do oddziałów przedszkolnych oraz klasy pierwszej i czwartej.

Przybyłych powitała dyrektor szkoły Małgorzata Kanar przybliżając obraz placówki, ofertę edukacyjną, bazę lokalową, wyposażenie oraz kadrę pedagogiczną. Dzieci z rodzicami miały możliwość zwiedzić szkołę, halę sportową, sale lekcyjne. Wraz z paniami uczestniczyły w zabawach ruchowych, m. in. z chustą animacyjną, gumą sensoryczną czy na dywanie interaktywnym. Miały też czas na swobodną zabawę. Wspólnie z rodzicami zrobiły też pracę techniczną - logopedyczną, którą zabrały do domu. Utrudzone zabawą i dodatkowymi atrakcjami mogły posilić się sokiem i ciasteczkami. Na pamiątkę spędzonego w naszej placówce czasu wszystkie dzieci otrzymały drobny upominek – maskotkę. Mamy nadzieję, że mury naszej Szkoły opuściły tylko „na chwilę”, i że powrócą do nas w najbliższym czasie.

Beata Świerczyńska
Joanna Koper

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa

Zespół Szkoły Podstawowej i Przedszkola im. M. Pasiaka w Soli przez 9 miesięcy realizował działania w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa.

Program był realizowany pod patronatem Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, przy zaangażowaniu Biblioteki Narodowej, Instytutu Książki i Narodowego Centrum Kultury, oraz we współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki jako Operatora Priorytetu 3.

W ramach programu biblioteka szkolna otrzymała dofinansowanie z budżetu Państwa, wsparte środkami organu prowadzącego na zakup książek, realizację działań promujących czytelnictwo oraz zakup elementów wyposażenia biblioteki.

Dzięki wsparciu finansowemu zakupiono łącznie 148 książeczek do przedszkola i 179 nowości wydawniczych dla uczniów szkoły podstawowej. Księgozbiór biblioteki powiększył się o pozycje książkowe z literatury fantastycznej, powieści przygodowe, opowiadania dla uczniów klas 4-8. Nowości wydawnicze dla najmłodszych ze specjalnym drukiem ułatwiające naukę czytania. Zakupiliśmy również pozycje wspierające rozwój emocjonalny dzieci przedszkolnych.

Realizowany przez naszą szkołę projekt miał na celu pokazanie, że czytanie książek jest zajęciem pociągającym, jak również zaspokaja różnorodne potrzeby i pragnienia dziecka, zarówno intelektualne jak i emocjonalne.

Uczestniczyliśmy w akcjach promujących czytelnictwo: *Międzynarodowy Miesiąc Bibliotek Szkolnych*, *Przerwa na czytanie*. Uczciliśmy: *Dzień Biblioteki Szkolnej*, *Dzień Postaci Bajkowych i Serialowych* oraz biliśmy rekordy w czytaniu na przerwach.

Organizowaliśmy cykliczne spotkania z książką:

- „Kwadrans czytelnictwa” dla przedszkolaków i klas I-III, podczas których uczennice klas starszych w ramach działalności klubu czytelniczego czytały fragmenty książek najmłodszym uczniom.
- Spotkania biblioterapeutyczne i bajkoterapeutyczne,

podczas których odpowiednio dobrane opowieści oddziaływały na dzieci kształtując ich postawy, rozwój emocjonalny i moralny.

- Spotkania z książką dla klas IV-VIII, podczas których uczniowie klasy VII reklamowali metodą booktalking swoim młodszym kolegom i koleżankom nowości czytelnicze zakupione w ramach rządowego programu NPRCz.

Organizowaliśmy szereg konkursów i wydarzeń promujących książkę i czytelnictwo:

- *Wirtuoz słowa* - konkurs pięknego czytania. Jego celem, oprócz popularyzowania czytelnictwa, było pokazywanie piękna języka polskiego oraz rozwijanie umiejętności skutecznego oddziaływania na odbiorcę. Ponadto uczestnicy poprzez czytane teksty mogli ukazać swoją wrażliwość i wyobraźnię.

- *Dlaczego warto czytać książki?* - konkurs na najlepszy filmik nagrany przez uczniów ukazujący zalety czytania książek. Przygotowując te filmiki uczniowie musieli wykaazać się odpowiednią argumentacją, przemawiającą do młodego pokolenia.

Uczniowie poprzez udział w konkursach doskonalili swoje umiejętności, rozbudzali twórczą inwencję i kreatywność, a także wykazywali się skutecznym oddziaływaniem na odbiorcę.

Przeprowadziliśmy *Happening Czytelniczy - Czytaj książkę!* w ramach ogólnopolskiej akcji *Jak nie czytam, jak czytam*.

Uczniowie podczas akcji mieli możliwość zapoznania się z nowościami czytelniczymi dla dzieci i młodzieży. Wszyscy, począwszy od najmłodszych trzylatków, a także nauczyciele i rodzice mogli również zaprezentować swoją ulubioną książkę i pochwalić się nią przed całą społecznością szkolną. Ponadto uczniowie zaprezentowali „Bajkowy pokaz mody”.

Nasza społeczność szkolna przyłączyła się do ogólnopolskiej akcji *Jak nie czytam, jak czytam*, aby pobić rekord w czytaniu książek w tym samym czasie.

Dzięki współpracy z Biblioteką Publiczną w Soli w na-

szej szkole odbyło się spotkanie z pisarzem i podróżnikiem Marcinem Koziołem. Podczas warsztatów multimedialnych dla klas 4 – 8, uczestnicy spotkania poznali bohaterów książek z serii „Detektywi na kółkach” lektury „Skrzynia Władcy Piorunów”. Spotkanie z pisarzem było doskonałą promocją czytelnictwa, ponieważ nie często mamy okazję poznać osobiście autorów książek.

Poprzez nasze działania chcieliśmy podkreślić rolę książki i znaczenie czytelnictwa w naszej szkole, a tym samym podnieść jego prestiż. Postawa wyróżnionych uczniów niewątpliwie działa motywująco na pozostałych, dlatego też ogłaszaliśmy *Złotą dziesiątkę czytelników* i organizowaliśmy apele czytelnicze podczas których były prezentowane rankingi klasowe i indywidualne. Uczniowie uzyskujący najlepsze wyniki w rankingach otrzymali dyplomy i nagrody książkowe.

Uważamy, że realizowany przez nas cel został osiągnięty. Szkoła zbudowała pozytywny wizerunek czytelnictwa, a uczniowie mieli okazję przekonać się, że książka to nie tylko obowiązkowe lektury, ale również coś przyjemnego. To także ciekawy sposób na spędzenie wolnego czasu. Kontynuacja naszych działań przyczyni się do rozbudzania pasji czytelniczych naszych uczniów.

Beata Koman

Dzień Babci i Dziadka w Korczowie

Dzień Babci i Dziadka organizowany w naszej szkole to nie tylko okazja do świętowania, ale też do nauki i budowania więzi między pokoleniami. Jako nauczyciele, mamy wyjątkową możliwość kształtowania tych ważnych relacji.

Niezależnie od tego, jaką formę obchodów wybierzemy, najważniejsze, aby uczynić ten dzień wyjątkowym zarówno dla naszych Uczniów, jak i ich Babć i Dziadków.

Dzieci, otwarte na nowe formy nauki i wychowania, wyrażały uczucia poprzez wiersze, piosenki i tańce. Nasi artyści mogli pokazać kochanym Babciom i Dziadkom swoje uczucia oraz podziękować za czas i opiekę. Ich występy wprowadziły naszych dostoynych Gości w radosny nastrój. Spotkania, które trwały przez 3 dni, upłynęły w miłej i serdecznej atmosferze. Był również słodki poczęstunek, który przygotowali Rodzice.

„To były naprawdę wyjątkowe dni” – zapewniali nasi Goście.

Katarzyna Buczek

Kochamy Was całym sercem ...

Babciu i Dziadku, żyjcie 100 lat! – wyśpiewały dzieci podczas uroczystości Dnia Babci i Dziadka, która miała miejsce 19 stycznia w Szkole Podstawowej w Smółsku.

Babcia i Dziadek to bardzo ważne i wyjątkowe osoby dla każdego dziecka. W tym dniu dzieci chcą wyrazić im wdzięczność za miłość, cierpliwość, wyrozumiałość, a przede wszystkim za to, że są obecni w ich życiu. To dla nich wiersze, piosenki i tańce, które przedstawiły podczas części artystycznej. To dla nich przygotowały piękne laurki z życzeniami i podziękowaniami. Swoimi występami dostarczyły wiele radości i wzruszeń oraz powodów do dumy.

Na zakończenie spotkania rodzice przygotowali dla zaproszonych gości słodki poczęstunek, kawę i herbatę.

Paulina Polczak

„Klikam z głową” – webinaria dla uczniów

Szkoła w Smółsku uczestniczy w kampanii „Klikam z głową” promującej zasady bezpiecznego korzystania z Internetu.

Uczniowie brali udział w ciekawych lekcjach - webinarach, podczas których dowiedzieli się jak bezpiecznie poruszać się w sieci i korzystać z urządzeń telekomunikacyjnych oraz jak radzić sobie z agresją w świecie wirtualnym i chronić dane.

Spotkania odbywały się w trzech grupach wiekowych: klasy I - III, IV-VI, VII-VIII. Udział w spotkaniach potwierdzają certyfikaty.

Iwona Paluch

Na pomoc Afryce

Uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Smółsku chcą pomagać, dlatego chętnie włączyli się do tegorocznej edycji akcji „Wyślij pączka do Afryki”, prowadzonej przez Fundację „Kapucyni i Misje”.

W niedzielę 11 lutego 2024 r. przy kaplicy w Smółsku Małym i kaplicy przy szkole, członkowie szkolnego koła wolontariatu „Pomocna dłoń” rozprowadzali pączki, obwarzanki i ciasta. Wypieki przygotowały panie z kół gospodyń wiejskich oraz rodzice uczniów. Zebrane podczas akcji fundusze zostaną przekazane fundacji i przeznaczone na wsparcie projektów misyjnych tj. dożywianie głodnych dzieci, ich edukację, leczenie oraz wsparcie wspólnot z krajów afrykańskich.

Ta cenna inicjatywa uczy solidarności z potrzebującymi.

Jolanta Nizio
Beata Bełzek

 WYŚLIJ PĄCZKA DO AFRYKI

2024

RAZEM RATUJMY ŻYCIE DZIECI

 → → →

KUP
E-PĄCZKA
NA STRONIE
PĄCZEK.KAPUCYNI.PL

DOCHÓD WESPRZE
PROJEKTY
BRACI KAPUCYNÓW
W AFRYCE

Zimowe atrakcje

Kiedy zima sypnęła śniegiem uczniowie ze szkoły w Smółsku postanowili wykorzystać ten czas na różne zimowe atrakcje.

Jedną z nich był wyjazd na lodowisko. Niektórzy popisali się sporymi umiejętnościami jazdy na łyżwach. Nie obyło się jednak bez upadków i potknięć. Nie mniej jednak wszystkim dopisywał dobry humor.

Natomiast uczniowie klas I – III oraz dzieci z oddziału przedszkolnego uczestniczyły w zimowym wyjeździe do Jacni. Wiele wrażeń dostarczyły dzieciom zjazdy na pontonach po zaśnieżonym stoku. Niezwykłą atrakcją dla wszystkich uczestników był kulig i przejazd saniami po lesie. Piękna zimowa pogoda i sceneria Roztoczańskiego Parku Narodowego sprzyjały podziwianiu przyrody i korzystaniu z uroków zimowej aury.

Jolanta Nizio
Iwona Paluch

Ferie już za nami...

Gminna Biblioteka Publiczna w Biłgoraju zaproponowała swoim najmłodszym czytelnikom ofertę spędzenia czasu wolnego w okresie ferii zimowych.

W ofercie znalazły się zajęcia plastyczne, podczas których dzieci wykonały uroczyste pacynki ze skarpetek, łapacze snów czyli sieci wykonane z włóczki, ozdobione koralikami, mające za zadanie odpędzać kosmary oraz breloczki do kluczy z pomponów. Uczestnicy mieli także możliwość nauki podstaw kodowania, czyli programowania robotów Photon. Dzieci aktywnie i bardzo chętnie brały udział w tych zajęciach, a zabawa polegała na napisaniu kodu, który miał wywołać określone zachowanie robota. Na jeden dzień biblioteka zamieniła się w escape room, a na uczestników czekało mnóstwo zagadek i szyfrów, z którymi poradzili sobie po mistrzowsku. Amatorzy ruchu też się nie nudzili, ponieważ odbył się bal karnawałowy z tańcami i wesołymi zabawami ruchowo-integracyjnymi. Hitem tegorocznych ferii okazała się gra „Mafia”, która polega na tym, że występują dwie rywalizujące ze sobą

drużyny: uczciwa i mafijna. Zadaniem uczciwych jest zdemaskowanie mafiosów zanim ci ich wyeliminują. Gra dostarczyła bardzo dużo radości i pozytywnych emocji. Dodatkowo odbyły się zajęcia o bezpiecznym zachowaniu w internecie, ponieważ codziennie można było skorzystać z komputerów i zagrać w ulubioną grę oraz na chwilę zanurzyć się w bardzo ciekawy wirtualny świat poprzez okulary VR.

Dzięki sponsorom: Ochotniczej Straży Pożarnej w Soli i Pizzerii Safari uczestnicy zimowiska mieli zapewnione drożdżówki i soczki, a na zakończenie pyszną pizzę. Zaangażowanie biblioteki w organizację zajęć podczas ferii pokazuje, że to miejsce nie jest jedynie skarbnicą książek, ale także centrum aktywności kulturalnej i edukacyjnej, gdzie można spędzić czas w ciekawy i rozwijający sposób, niezależnie od zainteresowań.

Małgorzata Andrzejewska

Spotkanie pokoleń w Szkole Podstawowej w Dąbrowicy

W naszej szkole miała miejsce wyjątkowa uroczystość – Dzień Babci i Dziadka, którą zorganizowano 23 stycznia 2024 r.

Dzieci z oddziału przedszkolnego, zerówki oraz klasy I – III zaprezentowały wzruszający i zabawny montaż słowno – muzyczny. Były to piosenki, wiersze i tańce, które swoją treścią przekazały podziękowanie za bezwarunkową miłość dziadków do swoich wnucząt. Występ dzieci sprawił wszystkim w radosny nastrój i został nagrodzony gromkimi brawami. Dla naszych gości odśpiewano uroczyste „100 lat”.

Po zakończonym występie dyrektor szkoły Elżbieta Kaczorowska – Więclaw złożyła wszystkim babciom i dziadkom życzenia i podziękowała za przybycie, a dzieci udały

się do swoich dziadków z życzeniami i drobnym upominkiem. Spotkanie zakończyło się słodkim poczęstunkiem zorganizowanym przez rodziców. Spotkanie upłynęło w miłej i serdecznej atmosferze.

To był naprawdę szczególny dzień, pełen uśmiechu, radości i dumy. Dzień, który ukazał nam, jak ważne są takie spotkania i wspólnie spędzone chwile.

Anna Zygmunt

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Dąbrowicy klikają z głową!

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Dąbrowicy chcą dbać o swoje bezpieczeństwo cyfrowe.

Przemoc w sieci to zjawisko coraz częściej spotykane i coraz częściej dotykające każdego z nas. W ramach Dni Bezpiecznego Internetu uczniowie kl. I - III i V – VIII Szkoły Podstawowej w Dąbrowicy uczestniczyli w cyklu webinarów „Klikam z głową” i „Bakcyl”, dotyczących ochrony danych i wizerunku w sieci oraz bezpiecznego poruszania się w cyberprzestrzeni.

Korzystanie z Internetu jest niezwykle łatwe dzięki urządzeniom przenośnym (smartfony, tablety, laptopy), a usługi mobilne są dostępne prawie dla wszystkich, bez ograniczeń wiekowych. Internet to dostęp do wiedzy, komunikacji i rozrywki w każdym miejscu i o każdej porze. Może się jednak wiązać z wieloma negatywnymi konsekwencjami. Dzieci korzystające z Internetu nie zdają sobie sprawy z zagrożeń, z którymi mogą się zetknąć będąc w przestrzeni wirtualnej. Z badań naukowych wynika, że

ok. 38,8% dzieci rozpoczyna swoją przygodę z Internetem i telefonem komórkowym już w wieku 7 – 8 lat.

Efektom kontaktu z nieodpowiednimi treściami mogą być problemy z nauką, zaburzenia emocjonalne, wyobcowanie, kompleksy oraz problemy zdrowotne. Dlatego tak istotna jest edukacja dzieci i ich opiekunów w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu.

Zanim cokolwiek wrzucamy do sieci, zastanówmy się, czy publikowane informacje nie są poufne albo nie naruszają naszej prywatności.

ZAMIAST SPRAWDZAĆ, CO DZIEJE SIĘ ONLINE,

POCZYTAJMY KSIĄŻKĘ, IDŹMY Z DZIEĆMI NA SPACER, DO KINA, NA ROLKI, WYCISZMY TELEFON.

RODZICU, PAMIĘTAJ!

♦ Rozmawiaj z dzieckiem, bo jest to klucz do jego bezpieczeństwa, także w Internecie.

♦ Ustal zasady korzystania z urządzeń telekomunikacyjnych.

♦ Nie krytykuj i nie stosuj kar. Wy tłumacz dziecku konsekwencje nieodpowiedzialnych zachowań w sieci.

Anna Kielbasa

Pamiętaj ! Masz wybór! Przemoc jest zawsze złym wyborem!

26 lutego 2024 r. uczniowie klas IV – VIII naszej szkoły spotkali się z panią Iloną Dzido, która jest dyrektorem Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Biłgoraju.

Było to spotkanie profilaktyczne, które miało na celu zapoznanie społeczności szkolnej z następującymi zagadnieniami:

1. KONFLIKTY RÓWIEŚNICZE – jak powstają, jak je rozwiązywać oraz jak nie pozwalać im się rozwijać
2. MEDIACJE szkolne jako sposób na rozwiązywanie sporów uczniowskich
3. KOMUNIKACJA w relacjach uczniowskich jako wzmacnianie kompetencji miękkich.

Uczniowie naszej szkoły wiedzą już że:

- istnieje przemoc fizyczna ale jeszcze trudniejsza może być przemoc psychiczna
- hejt, wyśmiewanie, upokarzanie, czy odrzucanie od grupy rówieśniczej rani i pozostawia „ślady” w psychice
- każdy z nas pochodzi z innego domu, innej rodziny i dlatego możemy się różnić, możemy być inaczej wychowani, co może sprzyjać konfliktom
- konflikty są nieuniknione, dlatego musimy nauczyć się skutecznej komunikacji i sposobów ich rozwiązywania
- każdy konflikt, czy problem może być rozwiązany w początkowej fazie, zanim jak kula śniegowa stanie się coraz większy i cięższy
- prośenie o pomoc w sytuacji potrzeby czy kryzysu jest aktem odwagi i dojrzałości, tak samo jak umiejętność przepraszania
- każdy uczeń ma wpływ na pomoc koleżankom i kolegom

w sytuacjach trudnych

- nie wolno nam być obojętnym – każdy z nas powinien zdecydowanie reagować na krzywdzenie drugiego ucznia
- mediacje pomagają w rozwiązywaniu sporów
- mediacje przenoszą odpowiedzialność za konflikt na uczniów, uczą ich, że to oni odpowiadają za to, jak kształtują się ich relacje.

Aby konfliktów szkolnych było jak najmniej, a każde dziecko czuło się w szkole dobrze i bezpiecznie kierujemy się: empatią, szacunkiem, zrozumieniem, odpowiedzialnością za siebie nawzajem i chęcią pomocy drugiej osobie.

Dzięki temu spotkaniu uczniowie mieli okazję do refleksji nad swoim zachowaniem, nad swoimi relacjami oraz nad swoim sposobem komunikowania się z otoczeniem. Ważne było także dla dzieci uświadomienie sobie, że im starsi jesteśmy, tym bardziej mamy powinność, aby wziąć odpowiedzialność za swoje relacje, za swoje zachowania i za swoje konflikty.

Nikt z nas nie jest pewny jutra i sami nie wiemy, kiedy to my będziemy potrzebowali czyjejś pomocy, dlatego tak ważne jest, abyśmy potrafili pomagać innym.

W sytuacji kryzysu warto korzystać z pomocy w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Biłgoraju, gdzie pomoc otrzymują zarówno dorośli jak i dzieci.

Katarzyna Kawa

„Interwencja” Młodych Strażaków w Szkole Podstawowej w Dąbrowicy

Spółeczność Szkoły Podstawowej w Dąbrowicy miała okazję przywitać w swoich progach przedstawicieli Młodzieżowej Drużyny Ochotniczej Straży Pożarnej w Dąbrowicy.

Podczas spotkania uczniowie dowiedzieli się, na czym polega praca strażaka, jakie należy posiadać predyspozycje, aby nim zostać. Przedstawiono specyfikę pracy, omówiono wyposażenie znajdujące się na samochodach ratowniczo – gaśniczych oraz nowoczesny sprzęt pożarniczy służący w akcjach ratujących życie i zdrowie okolicznych mieszkańców.

Młodzi druhowie zachęcali do wstąpienia w szeregi Ochotniczej Straży Pożarnej, bo służba w tej formacji to nie tylko niesienie pomocy poszkodowanym, ale także doskonała okazja do budowania tężyzny fizycznej, wspólnego spędzania czasu i dobrej zabawy. Warto zaznaczyć, że członkami Młodzieżowej Drużyny OSP jest kilkunastu uczniów kl. VII – VIII Szkoły Podstawowej w Dąbrowicy.

Spotkanie było doskonałą okazją do przypomnienia o bezpiecznych zachowaniach oraz sposobach unikania zagrożeń. Strażacy odpowiadali na liczne pytania uczniów dotyczące ich trudnej i odpowiedzialnej służby.

Najmłodsi mieli niepowtarzalną okazję obejrzenia pokazów gaśniczych i przejażdżki wozem strażackim, trochę starsi zmierzali się z niełatwą techniką obsługi sprzętu gaśniczego.

Gościem szczególnym spotkania był Wójt Gminy Biłgoraj – Wojciech Dzik, któremu bardzo bliskie są działania podejmowane przez Ochotniczą Straż Pożarną. Podkreślił rolę tej organizacji w działalności na rzecz ochrony ludności, ochrony przeciwpożarowej oraz ratownictwa, ale też wskazał na udział OSP w życiu kulturalnym lokalnej społeczności. Zapewnił o swoim wsparciu dla wszelkich inicjatyw podejmowanych przez młodych druhowów zarówno w dziedzinie profilaktyki przeciwpożarowej, jak też w sferze kształtowania postaw młodych ludzi i budzenia ich wrażliwości na potrzeby drugiego człowieka.

Anna Kielbasa

Europejskie wyróżnienie dla Nauczyciela i Szkoły Podstawowej w Dąbrowicy

Nauczycielka języka angielskiego – Ewa Sokół oraz Szkoła Podstawowa w Dąbrowicy została uhonorowana prestiżową Europejską Odznaką Jakości eTwinning za realizację projektu "Around town with English".

Jak podkreśliło Krajowe Biuro eTwinning praca i działania podjęte w ramach projektu, nie tylko spełniają kryteria Odznaki Jakości eTwinning, ale także stanowią doskonały potencjał rozwojowy dla kolejnych projektów.

Zastosowane inicjatywy edukacyjne są dobrym przykładem, godnym naśladowania przez inne szkoły zarówno w kraju, jak i za granicą.

Uczniowie w projekcie eTwinning „Around town with English” uczyli się języka angielskiego wraz z kolegami z Włoch, Portugalii, Rumunii, Czech i Turcji poprzez wspólne wykonywanie wielu aktywności. Były one pretekstem, by się lepiej poznawać, nawiązywać kontakty, poznawać kulturę innych krajów oraz ćwiczyć pracę zespołową. Właśnie wysoka jakość współpracy nauczycieli oraz uczniów przyczyniły się do uzyskania prestiżowej Europejskiej Odznaki Jakości.

Uczniowie spotykali się online ze swoimi rówieśnikami i wykorzystywali wiedzę również z innych przedmiotów, takich jak historia, geografia, informatyka, czy plastyka. Rozwijanie kompetencji miękkich oraz praktyczne wykorzystanie wielu webowych narzędzi ułatwiających komunikację również miało wpływ na osiągnięcie zamierzonych celów.

Kontynuując działania zmierzające do podnoszenia poziomu wiedzy naszych uczniów oraz poprawy jakości pracy szkoły p. Ewa Sokół opracowała i wdrożyła wspólnie z krajami partnerskimi kolejny projekt międzynarodowy.

Elżbieta Kaczorowska-Więclaw

Kim będę jak dorosnę?

W Szkole Podstawowej w Woli Dereźniańskiej zorganizowano tydzień pod hasłem „Kim będę jak dorosnę”. Interesujące działania rozpoczęły się już w poniedziałek 11 lutego, kiedy to rozmawialiśmy o zawodach jakie możemy spotkać w szkole.

Najpierw dzieci odwiedziły dyrektora szkoły Waldemara Zajączkowskiego, który opowiedział o swoich zadaniach w pracy oraz o tym jak odpowiedzialną funkcję pełni w szkole.

O swojej pracy i zasadach jakie obowiązują w bibliotece opowiedziała dzieciom pani bibliotekarka. Mieliśmy też okazję uczestniczyć w lekcji klasy drugiej i porozmawiać o zawodzie nauczyciela z wychowawcą Regi-

ną Mielnik. Odwiedziliśmy również pracowników obsługi, którzy dbają o naszą szkołę i jej otoczenie.

Kolejnym bardzo ciekawym wydarzeniem była wizyta Wójta Gminy Biłgoraj Wojciecha Dziducha, który odwiedził naszych najmłodszych uczniów. W ramach cyklu „Kim będę jak dorosnę?” opowiedział dzieciom o swojej pracy i cierpliwie odpowiadał na wszystkie zadawane przez nich

pytania:

- Czym się pan zajmuje?
- Czy lubi pan swoją pracę?
- Ile godzin spędza pan w gminie?
- Kto jest pana szefem?
- Czy codziennie ubiera się pan w garnitur, krawat?
- Czy lubi pan swoje imię? (pytanie zadał mały Wojtuś),
- Czy gra pan w gry komputerowe?

Dzieci zadały dużo pytań dotyczących jego dzieciństwa, czasów szkolnych, zainteresowań, uprawianych dziedzin sportowych, rodziny, życia codziennego oraz sposobu spędzania wolnego czasu. Odpowiedzi Pana Wójty dzieci oceniły na szóstkę. Wręczyły mu przygotowane na lekcji informatyki podziękowanie. Na zakończenie spotkania od zaproszonego gościa dzieci otrzymały edukacyjne gry planszowe.

Panu Wójtowi życzymy dalszych sukcesów i satysfakcji z wykonywanej pracy oraz owocnej współpracy z lokalną społecznością.

We wtorek 13 lutego mieliśmy przyjemność gościć w naszym oddziale przedszkolnym Magdalenę Różańską, która z zawodu i wielkiej pasji jest fryzjerką. Pani Magdalena opowiedziała o pracy fryzjera i zaprezentowała dzieciom akcesoria fryzjerskie: pelerynę, różnego rodzaju grzebienie,

szczotki, nożyczki, suszarkę, prostownicę, lokówkę, karbownicę i wiele innych. Następnie odbył się pokaz ścinania włosów. W roli modelki wystąpiła Alicja, córka pani Magdaleny. Później wszystkie dziewczynki zostały pięknie uczesane, a chłopcom pani wymodelowała włosy. Po tak wspaniałym spotkaniu każdy na pewno z przyjemnością będzie chodził do fryzjera.

Serdecznie dziękujemy Pani Magdalenie za wspólnie spędzony czas oraz życzymy wielu sukcesów w pracy zawodowej.

Na kolejne spotkania z cyklu „Kim będę jak dorosnę?” tym razem uczniowie wybrali się z wizytą do Ochotniczej Straży Pożarnej w Woli Dereźniańskiej oraz do Jarosława Wolanina, który na Woli Dereźniańskiej prowadzi Zakład Mechaniki Pojazdowej. U strażaków, których reprezentował Dominik Kurzyna, dzieci dowiedziały się w jakich okolicznościach można wzywać straż pożarną i utrwały sobie numer alarmowy -112. Dzieciom przedstawiono również jak wygląda praca strażaków oraz jakim sprzętem dysponują. Najbardziej oczekiwanym przez dzieci wydarzeniem była prezentacja sprzętu ratowniczego oraz możliwość siedzenia w wozie bojowym i przymierzenia umundurowania bojowego.

Wizyta w warsztacie samochodowym miała na celu poznanie pracy mechanika. Pan Jarek pokazał dzieciom swój warsztat pracy, urządzenia, którymi reperuje auta i opowiedział o swojej pracy. Duże wrażenie wywarły na dzieciach auta podniesione na specjalnych podnośnikach.

Przedszkolaki wykazały ogromne zainteresowanie obydwoma spotkaniami. Dziękujemy panom i gratulujemy wielkiej pasji jaką wkładają w swoją pracę.

„Czas na zakupy” był w piątek 23 lutego, kiedy to przedszkolaki wybrały się z wizytą do pobliskiego sklepu w celu przyjrzenia się pracy sprzedawcy. Dzieci dokładnie obejrzały asortyment sklepu, a następnie zadawały panu Grzegorzowi, właścicielowi sklepu, pytania dotyczące pracy sprzedawcy oraz funkcjonowania sklepu. Dowiedziały się wówczas skąd biorą się produkty w sklepie i czego najczęściej kupują klienci. Na koniec każdy przedszkolak samodzielnie zrobił drobne zakupy. Po zakończeniu spotkania przedszkolaki dostały od pana Grzegorza słodki upominek i zadowolone dzieci mogły wrócić do swojej szkoły.

Justyna Dzido

Dzień Kubusia Puchatka w Bibliotece Szkolnej w Dereźni Solskiej

Każdego roku 18 stycznia obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Kubusia Puchatka. Jest to dzień urodzin autora książek o tym uroczym misiu – Alana Alexandra Milne, który napisał je dla swojego synka Krzysia.

Z tej okazji w Bibliotece w Szkole Podstawowej im. Papieża Jana Pawła II w Dereźni Solskiej odbyły się obchody tego święta, zarówno dla najmłodszych czytelników, jak i dla tych starszych.

Dzieci z oddziałów przedszkolnych miały okazję uczestniczyć w zajęciach edukacyjno – czytelniczych, podczas których wysłuchały fragmentów powieści o przygodach Puchatka, odgadywały zagadki, układały puzzle oraz przygotowywały „puchatkową” maskę.

Natomiast, uczniowie z klas I – VIII w tym dniu przyszli do szkoły wraz ze swoimi ulubionymi pluszakami, a także mogli uczestniczyć w zajęciach warsztatowych, podczas których mieli okazję zaprezentować swój talent plastyczny, poprzez kolorowanie puchatkowych malowanek. Ponadto, w Bibliotece można było oglądać wystawę poświęconą książkom o Kubusiu Puchatku.

Na zakończenie wszyscy uczestnicy zajęć otrzymali pamiątkowe dyplomy za udział w obchodach Dnia Kubusia Puchatka w Bibliotece Szkolnej.

Warto zaznaczyć, patrząc po uśmiechniętych i zadowolonych buziach uczniów, że dobrze bawili się, zarówno Ci najmłodsi, jak i Ci trochę starsi. Jak wiadomo, każdy z nas kryje w sobie wewnętrzne dziecko, niezależnie od rzeczywistego wieku.

Małgorzata Szczęśniak

„To i owo na zimowo” – zajęcia czytelniczo – edukacyjne w Dereźni Solskiej

Obecnie wyglądając za okno widzimy, że po zimowej aurze pozostały już tylko wspomnienia. Korzystając z faktu, że przed nami ostatnie dni kalendarzowej zimy i niedługo będziemy mogli oficjalnie powitać wiosnę warto wspominać jeszcze ten bajkowy, zimowy czas.

W styczniu w bibliotece szkolnej w Szkole Podstawowej im. Papieża Jana Pawła II w Dereźni Solskiej odbyły się zajęcia czytelniczo – edukacyjne skierowane do przedszkolaków. Dzieci miały okazję wysłuchać opowiadania o Bałwanku Tomku, by następnie odpowiadać na pytania z nim związane. Później rozwiązywały zimowe zagadki czy labirynty, rysowały szlaczki oraz wykonywały zadania z kodowania. Miłym zakończeniem zajęć było obejrzenie przez przedszkolaków eks-

pozycji z książkami o tematyce zimowej oraz pomalowanie kolorowanek.

Nie był to pierwszy raz, kiedy w bibliotece odbywały się tego rodzaju aktywności. Przez taką atrakcyjną formę spędzania czasu w szkole przedszkolaki miały zarówno okazję do dobrej zabawy, jak i możliwość obcowania z książką w innej formie niż ta powszechnie znana.

Małgorzata Szczęśniak

„Kochasz, ponieważ kochasz. Kocha się bez przyczyny” – Walentynki w Dereźni Solskiej

Powyższy cytat z powieści „Mały Książę” Antoine’a de Saint-Exupéry doskonale obrazuje ideę Święta Zakochanych, obchodzonego każdego roku 14 lutego.

W tym dniu, nie tylko zakochani, ale również bliskie sobie osoby obdarowują się niewielkimi prezentami oraz spędzają czas ze sobą, pokazując w ten sposób, że ta druga osoba jest w ich życiu bardzo ważna.

Walentynki to również świetna okazja do radosnego świętowania w gronie społeczności szkolnej. W Szkole Podstawowej im. Papieża Jana Pawła II w Dereźni Solskiej obchody tego święta zostały zorganizowane przez Bibliotekę Szkolną oraz Samorząd Uczniowski.

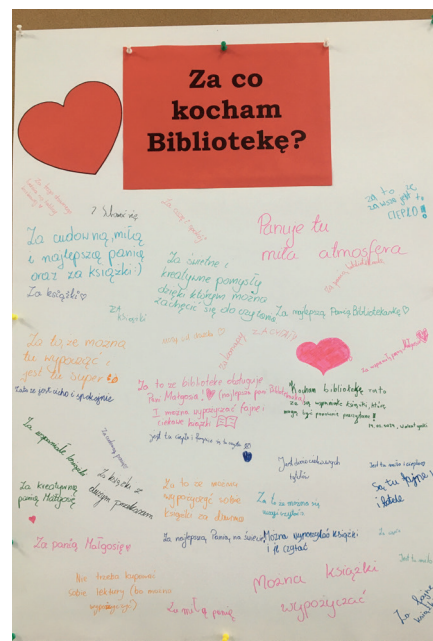
Niezwykły klimat 14 lutego można było poczuć już poprzez wejście do Biblioteki, przystrojonej w okolicznościowe dekoracje. Oglądać można było również wystawę pt. „Miłość niejedno ma imię”. Ponadto, wszyscy uczniowie zostali zaproszeni na „Randkę w ciemno z książką”. Polegała ona na losowaniu przez uczniów serduszek z numerkami. Do każdego numerka wcześniej została przypisana wybrana

książka, która po wylosowaniu była wypożyczana przez danego ucznia. Akcja cieszyła się ogromnym zainteresowaniem, bo kto z nas nie lubi niespodzianek? Dodatkowo, uczniowie odwiedzający tego dnia Bibliotekę uzupełnili planszę pt. „Za co kocham Bibliotekę?” Wśród odpowiedzi można było znaleźć takie stwierdzenia jak: spokój, ciepłą atmosferę, atrakcyjny wystrój, liczne i ciekawe książki oraz Panią Bibliotekarkę.

Świętowanie zakończyło się rozniesieniem przez przedstawicielki Samorządu Uczniowskiego Poczty Walentynkowej.

Był to kolejny rok, kiedy w Bibliotece Szkolnej w Dereźni Solskiej tak hucznie i w ciekawy sposób obchodzone było Święto Zakochanych. Cała społeczność szkolna ma nadzieję, że nie ostatni!

Małgorzata Szczęśniak

„Nie ma nic lepszego od przytulania” – Międzynarodowy Dzień Przytulania Bibliotekarza

Myślę, że wszyscy zgodzimy się z przytoczonym cytatem Chrisite Watson, że przytulanie to jedna z najmielszych czynności w życiu człowieka.

Pewnie takie samo zdanie na ten temat miał twórca obchodzonego 1 marca Międzynarodowego Dnia Przytulania Bibliotekarza. Dzień ten może być doskonałą okazją na podziękowanie pracownikom Biblioteki zarówno za codzienną pomoc w wyborze ciekawych lektur oraz odnalezienia interesujących pozycji, a także za przymykanie oka na nieco spóźnione oddawanie książek.

Uczniowie ze Szkoły Podstawowej im. Papieża Jana Pawła II w Dereźni Solskiej również mieli możliwość podziękowania w tym dniu Pani Bi-

bliotekarce za jej codzienny trud oraz zaangażowanie. Z tej okazji mali czytelnicy własnoręcznie przygotowali dla pani z biblioteki laurki, które następnie jej wręczyli.

Uczniowie dziękowali Pani Małgosi nie tylko drobnymi podarunkami, ale przede wszystkim mnóstwem „tulusków” oraz uśmiechów. Jak można się domyślać, gesty sympatii oraz miłe słowa od czytelników to najlepszy prezent dla każdego bibliotekarza.

Małgorzata Szczęśniak

Dzień otwarty w Szkole Podstawowej im. Papieża Jana Pawła II w Dereźni Solskiej

Dnia 24 lutego w Szkole Podstawowej w Dereźni Solskiej odbył się Dzień Otwarty, podczas którego miały miejsce różne ciekawe zajęcia i atrakcje dla najmłodszych.

Spotkanie z przybyłymi rodzicami i ich pociechami rozpoczęło się od obejrzenia występu w wykonaniu przedszkolaków i uczniów klasy pierwszej.

Następnie goście zwiedzali sale lekcyjne, odwiedzili bibliotekę szkolną, salę informatyczną, Galerię Jana Pawła II oraz gabinet pomocy psychologiczno – pedagogicznej, w której znajduje się „magiczny box” (aktywna ściana).

Kolejną atrakcją były kreatywne zajęcia plastyczne – techniczne, przygotowane z myślą o najmłodszych gościach. Nie zabrakło również zajęć sportowych na sali gimnastycznej. Dzieci wzięły udział w zabawach i grach ruchowych.

To był wyjątkowy dzień, pełen wrażeń i atrakcji!

Marta Rapa

Warto pomagać...

*„Ważny jest rodzaj pomocy, którą się oferuje,
ale jeszcze ważniejsze od tego jest serce,
z jakim tej pomocy się udziela”*

Jan Paweł II

Uczniowie Szkoły Podstawowej im. Papieża Jana Pawła II w Dereźni Solskiej, należący do Szkolnego Koła Wolontariatu „Caritas”, które oficjalnie do działalności powołane zostało w 2019 r. przez Caritas Diecezji Zamojsko – Lubaczowskiej mają „otwarte serca” na potrzeby innych.

Koło organizuje wiele akcji, samodzielnie wychodząc naprzeciw potrzebom społeczności szkolnej i środowiska lokalnego; włącza się także w ogólnopolskie przedsięwzięcia. Wolontariusze niosą pomoc i angażują się w pracę na rzecz osób i instytucji potrzebujących różnego rodzaju wsparcia. Od wielu lat współpracujemy z Fundacją „Dzieło Nowego Tysiąclecia” organizując publiczne zbiórki funduszy z przeznaczeniem dla zdolnej a niezdolnej młodzieży. Tym samym mamy swój udział w budowaniu „żywego pomnika JP II”. Fundacja „Z Serca Dla Serca” buduje dom hospicyjny w Skowierzynie koło Stalowej Woli nazwany „Domem Aniołków” dla dzieci nieuleczalnie chorych na nowotwory.

Uczniowie SKW na powyższy cel przeprowadzili dwie

zbiórki publiczne przy Sanktuarium św. Marii Magdaleny w Biłgoraju. Od trzech lat nasi wolontariusze odwiedzają pacjentów szpitala pediatrycznego obdarowując ich, przygotowanymi we własnym zakresie „mikołajkowymi prezentami”. We współpracy z Fundacją „Małe Stópki” wspieramy domy samotnej matki, domy dziecka, domy pomocy społecznej przeprowadzając na terenie szkoły akcje „Pacuszka dla maluszka” oraz „Wielkanocne porządki”. W supermarketach nasza młodzież prowadziła zbiórki żywności w ramach akcji „Kromka chleba dla sąsiada” oraz „Razem na święta”. Od wielu lat wspomagamy dzieła misyjne przekazując środki finansowe m. in. na budowę przedszkola w Ekwadorze. W tym zakresie współpracujemy z pochodzącą z Biłgoraja misjonarką

Ligią Krukowską. Dużym wsparciem działalności wolontarystycznej są rodzice, którzy przygotowują ciasta na kiermasze, przekazują różnego rodzaju dary. Brali udział w organizowanych przez opiekuna koła zajęciach artystycznych, a wykonane okazjonalne ozdoby przeznaczili na Jarmark Bożonarodzeniowy zorganizowany w Miasteczku Kresowym w Biłgoraju. Uzyskane środki z wewnętrznych kiermaszy i jarmarku przeznaczyliśmy na leczenie i rehabilitację chorych dzieci z naszych środowisk. Ponadto na terenie szkoły wolontariusze rozprawdzają gadżety, kalendarzyki, przybory szkolne, pomoce dydaktyczne tzw. „cegiełki” wspierające funkcjonowanie fundacji charytatywnych. Stałą akcją jest zbiórka plastikowych nakrętek z przeznaczeniem dla Hospicjum Santa Galla w Łabuńkach oraz indywidualnych odbiorców.

Cyklicznie prowadzimy zbiórkę karmy dla Biłgorajskiego Stowarzyszenia Opieki nad Zwierzętami „Podaj Łapę”.

Wolontariat wychowuje i uczy cierpliwości, samodzielności, odpowiedzialności, empatii, pokory i wrażliwości. Daje radość, zadowolenie i satysfakcję z bezinteresownej działalności dla dobra drugiego człowieka. Wszelkie działania podejmowane przez wolontariuszy wynikają z własnej woli, własnego wyboru i z własnych pobudek, a opierają się między innymi na wartościach i naukach przekazywanych przez patrona św. Jana Pawła II. Wystarczy tak niewiele, aby zmienić czyjeś życie..., dlatego warto pomagać!

Anna Rębacz

Spotkanie opłatkowe w Nadrzeczcu

Stało się tradycją, że 6 stycznia w Święto Trzech Króli w parafii pw. Matki Bożej Bolesnej w Korytkowie Dużym odbywa się parafialne spotkanie opłatkowe.

W tym roku odbyło się ono w Remizo - Świetlicy w Nadrzeczcu, a organizatorami byli mieszkańcy Nadrzeczca. Spotkanie rozpoczęło się Jasełkami w wykonaniu uczniów ze Szkoły Podstawowej w Korytkowie Dużym. Kolejnym punktem programu były występy zespołów z poszczególnych wiosek. Koncertował Zespół Gospa z Karolówki, Zespół z Andrzejówki, Chór z parafii w Korytkowie Dużym oraz gospodarze Zespół Moje Nadrzeczce z Nadrzeczca. Po części artystycznej ks. Mariusz Rybiński poprowadził wspólną modlitwę, po której wszyscy połamali się opłatkiem składając sobie życzenia. Na zakończenie mieszkańcy Nadrzeczca przygotowali również dla wszystkich uczestników poczęstunek.

Wśród zaproszonych gości, którzy zaszczytili spotkanie swoją obecnością byli: Poseł na Sejm RP Wiesław Różyński wraz z małżonką Anną, Burmistrz Miasta i Gminy Frampol Józef Rudy oraz Przewodniczący Rady Miejskiej we Frampolu Lech Kaczor.

Jerzy Odrzywolski

Zespół „Zorza” z dyplomem laureata IV Łukowskiego Dunajowania

W Gminnym Ośrodku Kultury w Łukowej 6 stycznia odbyła się IV Akcja „Lubelszczyzna Dunajuje” – Wojewódzki Przegląd Dunajów i Dawnych Kolęd Życzących z terenu województwa lubelskiego. Gminę Biłgoraj reprezentował zespół „Zorza” z Dereźni.

Celem przeglądu jest:

- kultywowanie unikatowego w Polsce zwyczaju dunajowania wpisanego na Krajową Listę UNESCO, jako pierwszego z terenu województwa lubelskiego,
- podtrzymywanie tradycji śpiewania dawnych kolęd życzących z terenu województwa lubelskiego, stanowiących o tożsamości naszego regionu,
- promocja świeckich kolęd noworocznych.

W tym roku w akcji dunajowania

uczestniczył Zespół śpiewaczy „Zorza” z Dereźni. Zespół wystąpił w kobiecym składzie: Małgorzata Maciocha, Józefa Osajca, Grażyna Niemiec, Stanisława Różańska, Zofia Obszańska, Stanisława Łubiarz i Barbara Magdziarz i wykonał 2 kolędy życzące pt. Chrystus nam się zrodził i Płynęła tam rzeczka.

Zespół „Zorza” wrócił z przeglądu w Łukowej z Dyplomem Laureata. Gratulujemy!

Celina Skromak

Męski Zespół Śpiewaczy z Bukowej wyśpiewał I nagrodę w Lublinie

W dniach 13 i 14 stycznia 2024 r. odbył się XIV Ogólnopolski Przegląd Zespołów i Grup Kolędniczych w Lublinie. Naszą gminę z sukcesem reprezentował Męski Zespół Śpiewaczy z Bukowej.

W przeglądzie wzięło udział 28 amatorskich zespołów, kultywujących tradycje ludowych form kolędowania oraz wykonujących różnorodne gatunki kolęd, z województw: lubelskiego, podkarpackiego, małopolskiego oraz warmińsko-mazurskiego. Głównym celem przeglądu jest ochrona dziedzictwa narodowego, przekazanie przyszłym pokoleniom wiedzy o kulturze tradycyjnej oraz świadomość odrębności regionalnej i narodowej.

Panowie z Bukowej w składzie: Krzysztof Malec, Piotr Ostrowski, Tadeusz Małysa, Józef Małysa, Robert Sędlak, Marian Pawelec i Jerzy Odrzywolski zaprezentowali tradycyjne kolędy życzące, które przyniosły zespołowi pierwszą nagrodę w kategorii zespoły śpiewacze. Serdecznie gratulujemy!

Organizatorami przeglądu byli: Stowarzyszenie „Nasz Piast”, Dom Kultury LSM i Fundacja Twórczości Ludowej.

Jerzy Odrzywolski

XXV Koncert Kolęd Chórów Ziemi Biłgorajskiej we Frampolu

14 stycznia br. w Kościele parafialnym we Frampolu odbył się Koncert Kolęd w wykonaniu Chórów Ziemi Biłgorajskiej. Wśród nich wystąpił Chór z Korytkowa Dużego.

W koncercie wzięło udział sześć chórów działających na terenie Ziemi Biłgorajskiej. Każdy zespół wykonał po trzy kolędy lub pastoralki, a na zakończenie wszystkie chóry wykonały wspólnie dwa utwory: Szczęśliwa kolebko i Bóg się rodzi. Cieszymy się bardzo, że co roku w koncercie bierze udział jedyny chór działający w Gminie Biłgoraj - Chór z Korytkowa Dużego.

Koncert był nie tylko wydarzeniem muzycznym, ale również okazją spotkania się, wymiany doświadczeń i integracji osób, dla których pasją jest muzyka chóralna.

Organizatorami koncertu byli: Chór parafii pw. Św. Jana Nepomucena i M-GOK we Frampolu. Parafia pw. Św. Jana Nepomucena we Frampolu oraz Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury we Frampolu.

Jerzy Odrzywolski

Kolędowanie w Hedwiżynie

Historia kolędowania w Polsce, czyli śpiewania pieśni bożonarodzeniowych, jest bardzo długa i głęboko zakorzeniona w polskiej tradycji. Tradycja śpiewania kolęd przywędrowała do Polski z Zachodu już w czasach średniowiecza, czyli w XV wieku. A wszystkie kolędy niezależnie od wieku, w którym powstały opowiadają o narodzinach Chrystusa oraz o doniosłości tego wydarzenia i jego znaczeniu dla wszystkich chrześcijan.

Za najstarsze kolędy uważa się, jak się również okazuje te najbardziej znane „Anioł pasterzom mówił”, „W żłobie leży”, „Przybieżeli do Betlejem”, „Lulajże Jezuniu”, „Gdy śliczna Panna” oraz „Jezus malusieńki”. Natomiast największą popularność w wymiarze międzynarodowym zyskała kolęda „Cicha noc”, która po raz pierwszy została zaśpiewana w 1818 roku, a więc obecnie ma już 206 lat. Ta niezwykła bożonarodzeniowa pieśń została przetłumaczona na ponad 300 języków.

Kolędowaniu też od zawsze towarzyszyło ofiarowywanie darów kolędnikom. Dlatego też nasz przegląd ma formę konkursu i wszyscy nasi kolędnicy wyjeżdżają z Hedwiżyna z nagrodami.

Mieszkańcy gminy Biłgoraj spotkali się w remizie OSP w Hedwiżynie na XVIII Gminnym Przeglądzie Kolęd i Pastoralek. Gminne kolędowanie odbyło się w niedzielę 21 stycznia.

Wydarzenie swoją obecnością zaszczylił Poseł na Sejm RP Wiesław Różyński. Zgodnie z tradycją rozpoczęło się wzruszającym przedstawieniem jasełkowym w wykonaniu najmłodszych uczniów Szkoły Podstawowej w Hedwiżynie, przygotowanym pod kierunkiem Renaty Zań. Publiczność nie szczędziła więc zasłużonych braw młodym artystom.

W przeglądzie konkursowym wzięło udział 11 gminnych zespołów, a prezentacjom przysłuchiwało się profesjonalne Jury w składzie: Ewa Maciocha, Jolanta Kurzyńska i Piotr Szymaniak. Na kolędowanie do Hedwiżyna przyjechali: Chór z Korytkowa Dużego, Męski Zespół

Śpiewaczy z Bukowej, Zespół KGW z Dąbrowicy, zespół „Moje Nadrzecze” z Nadrzecza, „Więź” z Soli, „Zorza” z Dereźni, „Sąsiadeczki” z Korczowa i Okrągłego, „Lawenda” ze Smólska, „Czeremcha” z Gromady, Klub Aktywności Lokalnej w Dylach i zespół „Stok” z Hedwiżyna. Z pierwszą nagrodą do Bukowej wrócił Męski Zespół Śpiewaczy, który wystąpił w składzie: Krzysztof Malec, Piotr Ostrowski, Tadeusz Małysza, Józef Małysza, Robert Sędlak, Marian Pawelec i Jerzy Odrzywolski. Druga nagroda pojechała do Gromady wyśpiewana przez Zespół „Czeremcha”. Dwie równorzędne III nagrody zdobyły zespoły – „Lawenda” ze Smólska i „Moje Nadrzecze” z Nadrzecza, a jedyne wyróżnienie przypadło dla zespołu śpiewaczego KGW z Dąbrowicy.

Po pysznym poczęstunku przygotowanym przez KGW z Hedwiżyna wszyscy mogli potańczyć przy doskonałej muzyce zespołów „Va Bank” i „Voice Band”.

Najserdeczniejsze podziękowania kierujemy do Sołtys Hedwiżyna Justyny Jargieło i KGW w Hedwiżynie za ogromne zaangażowanie w organizację wydarzenia i okazaną gościnność. Dziękujemy również OSP w Hedwiżynie oraz uczniom, opiekunom i dyrektor SP w Hedwiżynie Małgorzacie Wasilewskiej.

Celina Skromak

Zespół Zorza z Dereźni laureatem nagrody Grand Prix

Na 22. Międzywojewódzkim Przeglądzie Grup Obrzędowych „Wątki Folkloru” w Starym Dzikowie gminę Biłgoraj z sukcesem reprezentowały dwa zespoły teatralne: Zespół „Sąsiadeczki” z Korczowa i Okrągłego i Zespół „Zorza” z Dereźni.

Przeegląd tradycyjnie odbył się w pierwszą niedzielę miesiąca, tj. 4 lutego 2024 r., a organizatorem przeglądu jest Gminny Ośrodek Kultury w Starym Dzikowie, Wójt Gminy Stary Dzików i Centrum Kulturalne w Przemyślu.

Celem przeglądu jest prezentacja zwyczajów i obrzędów ludowych z terenu woj. podkarpackiego i części woj. lubelskiego (powiaty: kraśnicki, janowski, biłgorajski i tomaszowski), popularyzacja wartości kulturowych w społeczeństwie i zachowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego dla młodszych pokoleń i środowisk twórczych.

Przedmiotem konkursu są obrzędy i zwyczaje rodzinne,

związane z cyklem prac na roli, domowych, pasterskich, łowieckich, doroczne związane np. z cyklem Świąt Godnych, Zapustami, Wielkim Postem, Wielkanocą, itp. Prezentacje powinny zawierać charakterystyczne dla danego regionu ceremonie, tradycyjne czynności, zabiegi magiczne, itp. z wykorzystaniem rekwizytów, kostiumów dostosowanych do charakteru widowiska, pory roku, wieku wykonawców, ich statusu społecznego oraz tradycyjnego składu kapeli.

Nad przebiegiem konkursu czuwało Jury w składzie: Jolanta Danak – Gajda – etnomuzykolog, Łańcut
dr Małgorzata Dziura – etnolog, Przemyśl

dr Sylwester Łysiak – kulturoznawca, instruktor teatralny, Sandomierz.

Wśród zespołów zakwalifikowanych do udziału w przeglądzie „Wątki Folkloru” były dwa zespoły z naszej gminy. Zespół „Zorza” z Dereźni zaprezentował swoje najnowsze widowisko pt. „Śwenty od wszystkiego” wg scenariusza Józefy Oszejcy, a zespół „Sąsiadeczki” z Korczowa i Okrągłego wystawił sztukę pt. „Przy grabieniu ściółki”. Obydwa widowiska zostały entuzjastycznie przyjęte przez licznie zgromadzoną publiczność i zdobyły uznanie komisji. Zespół „Sąsiadeczki” wrócił ze Starego Dzikowa z III Nagrodą, natomiast zespół „Zorza” z Dereźni został laureatem nagrody Grand Prix. Jest to kolejna główna nagroda tego przeglądu, którą zdobył zespół Zorza. W ubiegłym roku Grand Prix otrzymał za widowisko „Na przednówku”. Jesteśmy dumni i z radością gratulujemy obydwu zespołom!

Korzystając z okazji chcielibyśmy serdecznie podziękować za nieocenioną pomoc w przygotowaniu scenografii do widowiska „Śwenty od wszystkiego”. Podziękowania kierujemy do p. Jana Kręta za wykonanie urokliwej kapliczki przydrożnej i p. Stanisława Lewandowskiego za wykonanie płótków dranicowych, tak charakterystycznych elementów dawnej wsi biłgorajskiej.

Celina Skromak

Gminny Dzień Kobiet w Bukowej na wesoło

Już po raz kolejny, w ostatnią sobotę karnawału w gminie Biłgoraj zorganizowany został Dzień Kobiet. W tym roku odbył się 10 lutego w remizie OSP w Bukowej. Wtedy to panowie przejmują stery i urządzają prawdziwe święto paniom. W tym roku było na wesoło, dużo śmiechu, a do tego ciepłe życzenia, kwiaty i tort.

W wydarzeniu wzięli udział mieszkańcy gminy Biłgoraj zrzeszeni w zespołach śpiewaczych, Kołach Gospodyń Wiejskich, mieszkańcy Bukowej i goście. Swoją obecnością zaszczylił spotkanie Poseł na Sejm RP Wiesław Różyński z małżonką Anną. Wszystkich powitał Wójt Gminy Biłgoraj Wojciech Dzikuch, a uroczystość poprowadził Jerzy Odrzywolski. Organizatorem wydarzenia była Ochotnicza Straż Pożarna w Bukowej, Dzienny Dom Senior+ i Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju.

Program artystyczny przygotowany był na wesoło, także w tym dniu uśmiech nie schodził z twarzy obecnych Pań i Panów. Rozpoczął się występem Kabaretu Trzecia Strona Medalu, który zafundował wszystkim dużą dawkę dobrego humoru. Nie mniejsze atrakcje przygotowali na ten dzień uczestnicy i pracownicy Dziennego Domu Senior+ w Bukowej. Pełne pasji scenki i tańce oraz zabawne skecze rozbawiły wszystkich do łez. Jak zawsze na wysokości zadania stanął Męski Zespół Śpiewaczy z Bukowej. Panowie na tą

okazję przygotowali specjalny koncert dla pań, zakończony brawurowym występem baletowym. Kostiumy i choreografia „jeziora łabędziego” w wykonaniu panów z Bukowej przejdą do historii.

Występy sceniczne zakończyły się życzeniami dla Pań składanymi przez Wójta Wojciecha Dzikucha i Posła Wiesława Różyńskiego oraz gromkim Sto Lat wyśpiewanym przez Radnego Krzysztofa Malca, Sołtysa Janusza Małyszę i Męski Zespół Śpiewaczy z Bukowej. Panie obdarowane zostały kwiatami, a dla wszystkich był okolicznościowy tort. Po poczęstunku przygotowanym przez OSP w Bukowej do tańca zaprosił zespół Good Team.

Pięknie dziękujemy pani Kierownik DDS+ Monice Zając oraz uczestnikom i pracownikom Dziennego Domu Senior+, Męskiemu Zespołowi Śpiewaczemu, Strażakom z Bukowej i wszystkim Paniom zaangażowanym w organizację tego wyjątkowego wydarzenia.

Celina Skromak

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Projekt „Pomocnicy na start!” dofinansowany ze środków rządowego programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025

Aktywność godna podziwu i uznania !

Stowarzyszenie „Dąb” w Ciosmach realizuje projekt pod nazwą „Pomocnicy na start!”, który jest dofinansowany ze środków rządowego programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025.

Celem głównym projektu jest zwiększenie aktywności społecznej oraz wspieranie działań pomocowych i rozwijanie wolontariatu osób starszych w środowisku lokalnym przez 24 seniorów, w wieku 60+ z Ciosmów, Dąbrowicy i Kolonii Sól w okresie od 1.06.2023 r. do 31.12.2023r.

Podsumowanie projektu, integracyjne spotkanie seniorów odbyło się w remizie OSP w Dąbrowicy. Celem była integracja mieszkańców, kultywowanie pięknych tradycji lokalnych, a także pomoc w nawiązaniu i podtrzymywaniu dobrych relacji pomiędzy uczestnikami.

Na stołach tego wieczoru w Dąbrowicy gościły potrawy świąteczne m.in.: pierogi z kapustą, śledź z olejem, barszczyk i ciasto na deser. Roz-

mowy o tradycjach świątecznych, zwłaszcza o przepisach kulinarnych i smakach z dzieciństwa były jednym z tematów tego wyjątkowego spotkania, w którym wzięło udział ponad 30 seniorów.

Spotkanie uświetnił występ przygotowany przez uczestniczki projektu. Skecz zaprezentowane na spotkaniu przedświątecznym ukazały naszą szarą rzeczywistość w krzywym zwierciadle, bawiąc – zmusiły nas do zatrzymania się i zastanowienia nad samym sobą. Warto pogratulować kreatywności i zdolności aktorskich naszym seniorom.

Cele inicjatywy zostały zrealizowane na wysokim poziomie, a pomysłodawcy i realizatorzy akcji spisali się znakomicie. Dziękujemy!

Helena Szado - Oleksak

KOMITET
DO SPRAW
POŻYTKU
PUBLICZNEGO

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Rządowy Program
Rozwoju Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018–2030
PROO

Projekt „Wzmacniamy Dąb!” jest finansowany ze środków Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 – 2030

„Dąb” już wzmocniony!

Stowarzyszenie „Dąb” w Ciosmach rozpoczęło 1 sierpnia 2023 roku realizację projektu w ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich pod nazwą „Wzmacniamy Dąb!”

Celem programu rozwojowego „Wzmacniamy Dąb!” realizowanego w okresie od 1 sierpnia 2023 r. do 31 grudnia 2025 r. jest wzmocnienie misyjne i instytucjonalne Stowarzyszenia „Dąb” w Ciosmach. Zrealizowane zostały już następujące działania: opracowanie strategii w zakresie rozwoju, promocji i komunikacji organizacji na lata 2023-2027 oraz inwestycyjnej, remont i wyposażenie siedziby Stowarzyszenia. Została wzmocniona kadra Stowarzyszenia w zakresie prowadzenia działalności odpłatnej statutowej i strategii inwestycyjnej wioski tematycznej oraz komunikacji i promocji.

Uzyskane wsparcie instytucjonalne pozwoli zgodnie z harmonogramem w roku 2024 rozpocząć prace nad utworzeniem wioski tematycznej „Żurawinowe uroczysko”. Wioska tematyczna będzie funkcjonowała w oparciu o opracowanie i realizację oferty ścieżek tematycznych obejmujących:

- ścieżkę przyrodniczą związaną ze zbiorem żurawiny;
- ścieżkę sezonową „Siedlisko żurawiny”;
- ścieżkę kulinarną związaną z wykorzystaniem żurawiny w wypiekach i przetworach;
- ścieżkę kulturową związaną z poznaniem historii

i kultury miejscowości Ciosmy i z żurawiną w tle.

Zamierzamy też wybrać i opracować produkty, które staną się produktami lokalnymi w ramach wioski tematycznej, wykorzystując pasje ludzkie (zbieranie przepisów, gotowanie, miłość do tradycji) i potencjał naturalny w postaci żurawiny.

Oferta ścieżek tematycznych będzie kierowana do różnych grup odbiorców od najmłodszych uczniów i przedшкоłaków poprzez rodziny do seniorów i regionalistów.

Strategicznym efektem projektu będzie uzyskanie stabilności finansowej organizacji i niezależności od środków pozyskiwanych z projektów. W codziennej pracy organizacja będzie skutecznie kontaktować się z otoczeniem, będzie rozpoznawalna w środowisku lokalnym i regionalnym dzięki efektywnemu wykorzystaniu dobrodziejstw nowych mediów.

Realizacja projektu jest odpowiedzią na potrzebę wyznaczenia nowych kierunków i sposobów działania Stowarzyszenia „Dąb” w Ciosmach” w odpowiedzi na aktualne wyzwania społeczne, kulturowe i ekonomiczne.

Helena Szado – Oleksak

Projekt „Wzmacniamy Dąb!” jest finansowany ze środków Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 – 2030

Międzypokoleniowe spotkanie z poezją Julii Małek

Stowarzyszenie „Dąb” w Ciosmach realizuje projekt „Międzypokoleniowy rodzinny duet!”, który jest współfinansowany ze środków Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021– 2030.

Celem projektu jest zwiększenie aktywności społecznej 40-osobowej grupy mieszkańców wiosek Ciosmy, Dąbrowica oraz Kolonia Sól z Gminy Biłgoraj poprzez zaangażowanie jej w działalność obywatelską i społeczną w okresie od 1 września 2023 r. do 31 lipca 2024 r. Każdy z duetów projektowych przygotowuje i zrealizuje jedną akcję obywatelską. W sumie zostanie zrealizowanych 20 inicjatyw.

Dnia 9 marca 2024 r. w siedzibie Stowarzyszenia „Dąb” w Ciosmach odbyło się międzypokoleniowe spotkanie, którego celem było wspólne czytanie poezji Julii Małek, lokalnej poetki i znanej twórczyni ludowej. Wychodzimy z założenia, że nie trzeba być ekspertem, aby czuć poezję. W czytaniu wierszy nie ma dobrych lub złych odpowiedzi, jest tylko poruszenie, którym warto się podzielić.

Wiemy, że wiersze Julii Małek inspirują wiele pokoleń z Ciosmów. Każdy z mieszkańców znajdzie w nich coś dla siebie bliskiego, z czym się utożsamia. Spotkanie było czasem i miejscem na żarty, refleksje, wspomnienia i anegdoty. Przy kawie i herbatce, wszyscy z podziwem słuchali wierszy bliskich ich sercom. Padło wiele miłych słów podziwu.

Starsi wspominali, że coraz mniej jest takich osób jak Pani Julia Małek. Jej życiowa mądrość sprawiała, że przy niej każdy czuł się wyjątkowy. Wiele osób ze wzruszeniem

wspominało chwile ze swojego życia, kiedy Julia Małek była z nimi. Dla wielu była też inspiracją i motorem podejmowania własnych działań. Żyjąca w zgodzie z wartościami, zawsze nadążała za zmieniającym się światem, który opisywała w swoich wierszach. Miała wiele zainteresowań i uzdolnień. Jej niezwykłą pasją były kwiaty z bibuły, które są niepowtarzalne i mówiące o jej talencie. Dziś z perspektywy mijającego czasu doceniamy ludzi, których spotykamy, wydarzenia w których uczestniczymy. Ważne żeby zachować to, co najcenniejsze dla przyszłych pokoleń. Jej dwa tomiki wierszy, są dziś dla wielu mieszkańców wielkim dziedzictwem, które pozostawiła Julia Małek dla przyszłych pokoleń, a jednocześnie inspiracją dla innych, aby swoje talenty rozwijać i ujawniać światu.

Czas spotkania, to czas wędrówki, niejako osobistej refleksji na temat przeczytanego utworu, spotkaniem z poetką i jej twórczością a przede wszystkim spotkaniem z samym sobą. Miłym akcentem były życzenia i kwiaty, które zostały przygotowane przez Panów uczestników spotkania dla wszystkich uczestniczek w związku z obchodzonym 8 marca Dniem Kobiet.

Helena Szado-Oleksak

KOMITET
DO SPRAW
POŻYTKU
PUBLICZNEGO

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Rządowy Program
Rozwoju Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018-2030
PROO

Projekt „Wzmacniamy Dąb!” jest finansowany ze środków Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 – 2030

Robótki ze sznurka czyli makramy na słoiki

Stowarzyszenie „Dąb” w Ciosmach realizuje projekt „Międzypokoleniowy rodzinny duet!”, który jest współfinansowany ze środków Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021- 2030.

Celem projektu jest zwiększenie aktywności społecznej 40-osobowej grupy mieszkańców wiosek Ciosmy, Dąbrowica oraz Kolonia Sól z Gminy Biłgoraj poprzez zaangażowanie jej w działalność obywatelską i społeczną w okresie od 1 września 2023 r. do 31 lipca 2024 r. Każdy z duetów projektowych przygotowuje i realizuje jedną akcję obywatelską. W sumie zostanie zrealizowanych 20 inicjatyw.

28 lutego w ramach projektu w Dąbrowicy odbyły się warsztaty z makramy. Uczestnicy warsztatów poznawali podstawowe sploty pod czujnym okiem prowadzących.

Makrama to sztuka wiązania sznurków, skręcania i nawijania nici o specjalnym splocie bez użycia narzędzi. W makramie wszystkie węzły są dziełem ludzkich rąk, wykonuje się

je bez użycia przyrządów tj. szydełka, drutów czy igieł. Różnorodność wiązań daje nieograniczone możliwości tworzenia najrozmaitszych wzorów i łączeń.

Znając zaledwie kilka podstawowych węzłów, można stworzyć piękną ozdobę, wiszący kwietnik, siatkę na zakupy, biżuterię i wiele innych dekoracji. Do stworzenia prac rękodzielniczych z makramy wykorzystuje się nici lniane szare lub barwione, nici konopne, bawełniane, jedwabne, wełnę, mulinę oraz koraliki drewniane, szklane czy też plastikowe. Na warsztatach uczestnicy poznali podstawowy splot: płaski podwójny.

Praca z makramą uczy cierpliwości i rozwija kreatywność. Wykonywanie prac z makramy wymaga precyzji ruchów rąk. Im dokładniejsze

przesuwanie nitki, równe zaciąganie i nawijanie pętelek czy wiązań, tym piękniejszy efekt końcowy.

Zajęcia z makramą przypadły uczestnikom do gustu, chętnie dzielili się swoimi pomysłami. Warsztaty były sposobem na podbudowanie poczucia własnej wartości, rozwijanie ukrytych talentów, wrażliwości estetycznej, umiejętności współpracy i przyjemnym spędzeniem czasu. W trakcie zajęć uczestnikom towarzyszyła dobra i miła atmosfera. Każdy uczestnik własnoręcznie wykonał piękną dekorację. To była wielka frajda, o czym najlepiej świadczy fakt, że wiele uczestników zapowiadało zamiar kontynuacji przygody z makramą.

Helena Szado-Oleksak

Zebranie Sołtysów Gminy Biłgoraj

W piątkowe przedpołudnie 16 lutego na sali konferencyjnej Urzędu Gminy Biłgoraj odbyła się coroczna sesja sołtysów naszej gminy. Spotkanie otworzył Wojciech Dzikuch, który pełni funkcję Wójta Gminy Biłgoraj. W swojej wypowiedzi podkreślał znaczenie roli sołtysa.

- Mieszkańcy jako pierwsi szukają wsparcia i merytorycznej pomocy właśnie u sołtysów. Jesteście ważnymi ogniwami w rozwijaniu naszej społeczności i stanowicie nieocenioną rolę bycia łącznikiem pomiędzy mieszkańcami, a przedstawicielami urzędu. Za to Wam dziękuję – mówił Wojciech Dzikuch.

Następnie głos zabrali zaproszeni goście. Byli to Kierownik Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Biłgoraj – Bartłomiej Świtała, Zastępca Kierownika KRUS w Biłgoraju Pani Elżbieta Hadacz, oraz reprezentujący Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Biłgoraju – Pan kierownik Stefan Krauz i Zdzisław Zwolak.

Po wystąpieniach tematycznych zostały omówione najważniejsze kwestie związane z pracą sołtysów i planami na 2024 rok.

Sebastian Chyl

Obchody Powstania Listopadowego w Bidaczowie Starym

4 lutego 2024 roku w Bidaczowie Starym odbywały się wyjątkowe uroczystości. Poświęcony został Krzyż Powstańczy, który upamiętniał 193 rocznicę Powstania Listopadowego.

Krzyż został postawiony przez pasjonatów – Sylwię i Sławomira Znaków z grupy historycznej Fundacji Brzozowiec - Historia i Etnografia Dorzecza Tanwi i Łady. Rzeźbę Chrystusa wykonał znany świątkarz Andrzej Jargieło z Ciosmów. Figurę poświęcił ks. Rudolf Karaś, proboszcz parafii w Bidaczowie Starym. Krótką prelekcję na temat historii wygłosił Tomasz Brytan, regionalista i pracownik Muzeum Ziemi Biłgorajskiej. W uroczystościach brali udział m.in. wójt gminy Harasiuki Krzysztof Kiszka, historyk Michał Kańkowski, pisarz historyczny Janusz Jarosławski, aktorzy Alina i Stefan Szmidtowie oraz mieszkańcy Bidaczowa Starego i Nowego. Odbyły się również m.in. Apel Poległych i salwa honorowa. O Wartę honorową zadbał Biłgorajska Grupa Rekonstrukcji Historycznej 1863 r. oraz Grupa Rekonstrukcji Historycz-

nej im. Płk. Tadeusza Zieleniewskiego Majdan Obleszcze. Na koniec uroczystości przy krzyżu złożono wieńce i zapalono znicze.

Najbardziej znanym powstańcem listopadowym z Ziemi Biłgorajskiej był Samuel Różycki. Natomiast Leon Czechowski, który brał udział w powstaniu listopadowym, właśnie w 1863 r. przebył przez Ziemię Biłgorajską i toczył potyczki m.in. pod Suszką i Ciosmami. Co ciekawe, krzyż, który został poświęcony, jest w stylu biłgorajsko-janowskim. Jest to również tzw. Krzyż Męki Pańskiej, ponieważ znajdują się tam charakterystyczne symbole na figurze – młotek, obcęgi, włócznia. Jest to także „Biała Figura”, czwarta już w naszej gminie. Dwie takie „figury” znajdują się w Soli i jedna koło Ciosmów.

Michał Kańkowski

Rocznica powstania Armii Krajowej

14 lutego w 1942 roku powstała Armia Krajowa, która stała się jednym z najważniejszych symboli niepodległości.

W Biłgoraju zorganizowano obchody związane z tą rocznicą podczas których odbyła się Msza Święta w kościele Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, młodzież z Zespołu Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Biłgoraju zaprezentowała montaż słowno-muzyczny, a także zostały złożone okolicznościowe wiązanki kwiatów przy tablicy i pomniku poświęconym żołnierzom Armii Krajowej, który zlokalizowany jest w Parku Solidarności.

Gminę Biłgoraj w tym wydarzeniu reprezentował Wójt Wojciech Dziduch.

Sebastian Chyl

Karmniki dla ptaków

W sobotę 17 lutego w remizo – świetlicy w Nadrzeczcu odbyły się warsztaty z robienia karmy dla ptaków. Prelegentką na tym spotkaniu była pani Magdalena Sprężyna z Nadleśnictwa Biłgoraj.

Podczas zajęć uczestnicy mieli okazję dowiedzieć się, jak ważne jest systematyczne dokarmianie ptaków, zwłaszcza w okresie zimowym, kiedy dostępność pożywienia jest ograniczona.

Podczas warsztatów uczestnicy, zarówno dzieci z rodzicami jak i młodzież, uczyli się, jak przygotować karmę, np. kulki tłuszczowe z dodatkiem nasion, orzechów, suszonych owoców i mieszanki zbożowej. Można było

również poznać gatunki ptaków, które można spotkać w naszym otoczeniu oraz dowiedzieć się, jak rozpoznać ich potrzeby żywieniowe.

Warsztaty z robienia karmy dla ptaków to nie tylko sposób na na-

ukę, ale także na aktywne spędzenie czasu oraz wspólne działanie na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Jest to doskonała okazja, aby zmotywować się do regularnego dokarmiania ptaków w swoim ogrodzie lub na balkonie. Dzięki takim pięknym inicjatywom można zainspirować innych do troski o ptaki i zachęcić do budowy karmników oraz regularnego dokarmiania tych pięknych stworzeń.

W inicjatywie udział wzięli Wolontariusze z projektu

wolontariat Moją Marką i mieszkańcy gminy Biłgoraj.

Projekt realizowany jest przez Fundację Blżej Pasji wraz z Gminą Biłgoraj oraz Biłgoraj Eko Challenge, a finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z funduszy EOG i Funduszy Norweskich w ramach programu Aktywni Obywatele - Fundusz Regionalny.

Sylvia Odrzywolska

Konsultacje Gminnego Programu Rewitalizacji

5 marca w sali konferencyjnej UG odbyły się konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Biłgoraj na lata 2023–2030.

Dzisiejsze spotkanie otworzył Wójt Gminy Biłgoraj - *Cieszę się, że mimo niekorzystnego terminu możemy w takim gronie uczestniczyć w tych konsultacjach. Dla naszego samorządu jest to niezwykle istotny projekt, który koordynują bardzo profesjonalne osoby. Jestem przekonany, że jako społeczność dużo na tym zyskamy* - mówił Wojciech Dzikuch.

W dalszej części Pani Joanna Pastuszek wyjaśniła poszczególne procesy i etapy na jakich jest aktualnie Program Rewitalizacji. Przypomniano również że konsultacje będą nadal prowadzone jako ankiety w postaci papierowej lub elektronicznej. Swoje uwagi można także składać osobiście (pokój numer 27) lub telefonicznie pod nr 84 688 28 76.

Sebastian Chyl

Teatry z całej gminy zjechały do Smółska

W gościnnych progach Szkoły Podstawowej w Smółsku 12 marca, już po raz XIV odbyły się Międzyszkolne Konfrontacje Teatralne. Uczestników konfrontacji oraz zaproszonych gości przywitani pełniący obowiązki wójta gminy Biłgoraj Wojciech Dziduch i Dyrektor Szkoły Podstawowej w Smółsku Barbara Wojciechowska.

W tym roku swoje zdolności aktorskie zaprezentowali uczniowie ze szkoły podstawowej w Starym Bidaczowie, Bukowej, Dąbrowicy, Dereźni Solskiej, Gromadzie, Hedwiżynie, Korytkowie Dużym, Smółsku, Soli i Woli Dereźniańskiej. Motywem przewodnim tegorocznych konfrontacji były zwyczaje i obrzędy ludowe a spektakle oceniała komisja w składzie: Maryla Olejko i Lidia Grabowska. Po obejrzeniu wszystkich 10 spektakli komisja postanowiła przyznać następujące miejsca:

I miejsce: Szkoła Podstawowa w Gromadzie za przedstawienie „Pasionki”, instr. Małgorzata Prochner

II miejsce: Szkoła Podstawowa w Dąbrowicy za przedstawienie „Sobótkowe opowieści” instr. Anna Kielbasa Ingrida Sokołowska, Monika Frąk

III miejsce ex aequo: Szkoła Podstawowa w Soli za przedstawienie „Jak to dawniej bywało” instr. Joanna Kunicka-Jung, Jolanta Kurzyńska, Szkoła Podstawowa w Dereźni za przedstawienie „Andrzejki” instr. Alicja Choleyst, Szkoła Podstawowa w Bidaczowie za przedstawienie „Hej sobótko, sobótko” instr. Joanna Portka, Agnieszka Rębacz.

Ponadto komisja postanowiła wyróżnić teatrzyk ze Szkoły Podstawowej w Smółsku, Korytkowie, Hedwiżynie, Woli Dereźniańskiej i Bukowej. Przyznano również cztery nagrody indywidualne za wyróżniające się kreacje aktorskie, które otrzymali: Kalina Jargieło ze SP w Dąbrowicy za rolę Babci w spektaklu „Sobótkowe opowieści”, Bartosz Cieśla ze SP w Gromadzie za rolę Franka w spektaklu „Pasionki”, Milena Jargieło ze SP w Bukowej

za śpiew i oprawę muzyczną w spektaklu „Płaksiwa”, Paulina Różańska ze SP w Woli Dereźniańskiej za rolę Guślarza w spektaklu „Ciemno wszędzie, głucho wszędzie...”. Dodatkowo komisja postanowiła wyróżnić chór z Woli Dereźniańskiej.

Spektakle nagrodzone podczas gminnych konfrontacji w Smółsku, czyli: teatrzyk z Gromady, Dąbrowicy, Soli, Dereźni i Bidaczowa, otrzymały jednocześnie nominacje na Powiatowy Przegląd Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych w Tarnogrodzie.

Gratulujemy wszystkim uczestnikom, a nagrodzonym życzymy powodzenia na dalszym etapie konkursu. Kadrze pedagogicznej oraz wszystkim pracownikom szkoły w Smółsku, na ręce pani dyrektor szkoły Basi Wojciechowskiej składamy jeszcze raz wyrazy uznania za cały trud organizacyjny wraz z podziękowaniami za tak miłe i ciepłe przyjęcie.

Irmina Ziętek

Warsztaty wielkanocne

Stowarzyszenie „Dąb” w Ciosmach realizuje projekt „Międzypokoleniowy rodzinny duet!”, który jest współfinansowany ze środków Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021–2030.

Celem projektu jest zwiększenie aktywności społecznej 40-osobowej grupy mieszkańców wiosek Ciosmy, Dąbrowica oraz Kolonia Sól z Gminy Biłgoraj poprzez zaangażowanie jej w działalność obywatelską i społeczną w okresie od 1 września 2023 r. do 31 lipca 2024 r. Każdy z duetów projektowych przygotowuje i zrealizuje jedną akcję obywatelską. W sumie zostanie zrealizowanych 20 inicjatyw.

12 marca 2024 r. w siedzibie Stowarzyszenia „Dąb” w Ciosmach odbyły się warsztaty artystyczne, których celem było wykonanie palm, stroików wielkanocnych oraz wianków na drzwi. Zajęcia były świetną okazją do spędzenia czasu w kreatywny sposób, rozwijając swoje umiejętności manualne i artystyczne. Podczas warsztatów uczestnicy wykonywali niezwykle i efektowne dekoracje wielkanocne. Do wykonania świątecznych ozdób używali naturalnych materiałów roślinnych oraz typowo wielkanocnej zieleni jak bukszpan, mech i innych dodatków jak jajeczka, piór-

ka, kwiaty, wstążki i inne.

Własnoręcznie stworzona ozdoba może stanowić nie tylko urokliwy prezent dla bliskich, ale też wspaniałą pamiątkę i niezwykłą dekorację. Warsztaty odbywały się w radosnej atmosferze wiosenno - wielkanocnej. Wszystkim dopisywał dobry humor i zachwyt swoją kreatywnością. Wielkanocne warsztaty artystyczne nadają się jak najbardziej zarówno dla osób mniej wtajemniczonych w świat ozdób, jak i tych którzy już się w nim odnajdują. Wianek, palma, stroik to nie tylko oryginalna ozdoba, ale również dowód, że ludzkie ręce są w stanie stworzyć piękno z tego, co pozornie wydaje się nieużyteczne. Warsztaty wielkanocne to również kultywowanie pięknych tradycji wielkanocnych, które są rokrocznie przekazywane dzieciom i młodzieży w Ciosmach.

Helena Szado – Oleksak

Warsztaty tworzenia palm wielkanocnych

Stowarzyszenie „Dąb” w Ciosmach realizuje projekt „Międzypokoleniowy rodzinny duet!”, który jest współfinansowany ze środków Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021–2030.

Celem projektu jest zwiększenie aktywności społecznej 40-osobowej grupy mieszkańców wiosek Ciosmy, Dąbrowica oraz Kolonia Sól z Gminy Biłgoraj poprzez zaangażowanie jej w działalność obywatelską i społeczną w okresie od 1 września 2023 r. do 31 lipca 2024 r. Każdy z duetów projektowych przygotowuje i zrealizuje jedną akcję obywatelską. W sumie zostanie zrealizowanych 20 inicjatyw.

Z okazji nadchodzących Świąt Wielkanocnych 18 marca 2024 r. w remizie OSP w Dąbrowicy zorganizowano warsztaty wyrobu palm wielkanocnych. Zajęcia miały charakter praktyczny i adresowane były do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych z Dąbrowicy.

Głównym celem warsztatów była aktywizacja lokalnej społeczności, integracja międzypokoleniowa oraz przekaz tradycji związanych ze świętami wielkanocnymi. Była to również wspaniała okazja do kreatywnego spędzania czasu. Każdy z przybyłych otrzymał komplet materiałów niezbędnych do wykonania własnej palmy. Znalazły się tu gałązki bukszpanu, zasuszone trawy oraz kolorowe kwiaty z bibuły. Uczestnicy pracowali z wielkim zaangażowaniem, przy tym dobrze się bawiąc, chociaż tu i ówdzie pojawiła się czasem nutka zdrowej rywalizacji. W rezultacie powstały piękne i kolorowe palmy, które można było zabrać po warsztatach do domu i poświęcić w Niedzielę Palmową.

Helena Szado – Oleksak

Tradycje weselne wsi biłgorajskiej

Po okresie Wielkiego Postu ponownie rozpoczynał się okres tańców, zabaw i wesel. I chociaż dawne zwyczaje i obrzędy weselne uległy z czasem zapomnieniu i zapomniane zostały też przepiękne pieśni obrzędowe, które towarzyszyły tym wszystkim weselnym zwyczajom, może warto je troszkę przypomnieć.

Współczesna wieś biłgorajska jest zupełnie odmieniona, zarówno poprzez nowoczesny wygląd gospodarstw wiejskich, jak i codziennie życie mieszkańców wsi. Piękne dawne zwyczaje wsi biłgorajskiej uległy zapomnieniu. Przechowywane są jedynie w pamięci najstarszych mieszkańców wsi. Dzisiaj odtworzyć je można jedynie na pod-

stawie zachowanych wspomnień.

Obrzędy składające się na przygotowania do wesela zaczynały się od zabezpieczenia panience wiana, m.in. podczas pierzaków (darcie pierza), przyjęcia swatów, różgownicy i wianczyny oraz samo wesele z przyśpiewkami weselnymi, oczepinami i poczęstunkiem wraz z potań-

cówką. Obrzędowi weselnym towarzyszyła kapela ludowa. Trudno sobie wyobrazić wesele bez wiejskich muzykantów przygrywających do potańcówki, i to zarówno podczas wieczorków przygotowań do wesela, jak i grania do tańca w trakcie wesela. Ponadto na uczcie weselnej nie mogło zabraknąć poczęstunku, na który składały się tradycyjne lokalne przysmaki, a których ilość i jakość zależała od możliwości rodziny.

Dawniej zanim doszło do wesela najpierw odbywały się swaty, nierozzerwalnie związane z tradycją weselną. Była to najczęściej zimna transakcja handlowa między dwoma stronami, bez porozumienia z samymi zainteresowanymi i liczenia się z ich zdaniem, czy uczuciami. Bowiem o doborze przyszłych małżonków decydowali zazwyczaj rodzice, szczególną uwagę zwracając przy tym na to z jakiej rodziny pochodzi przyszły małżonek lub małżonka i jaki posag (zwierzęta gospodarskie, morgi pola, skrzynia, pierzyna, płótno, kołowrotek do przędzenia lnu itp.) jest w stanie wnieść do związku. Dopiero jak doszli do zgody to wtedy młodzi mogli się poznać. W zależności od odpowiedzi prowadzono dalszą rozmowę lub z niej rezygnowano. Jeśli na rodzicach dziewczyny chłopak wywarł dobre wrażenie, wtedy wychwalali zalety córki, polewano wódkę i wyznaczano dzień wesela.

W czasie gdy głoszone były zapowiedzi, rodziny przygotowywały się do wesela, gromadziły produkty spożywcze, bito świnie, pan młody zamawiał kapelę, młodzi ustalali skład drużyny weselnej, na której czele stali starosta i staroscina. Starano się, aby starosta był mężczyzną urodziwym i poważanym we wsi. Ważnymi postaciami weselnymi byli również starszy drużba (marszałek) i starsza drużna, którzy towarzyszyli młodym i pomagali im w przygotowaniach, poczynawszy od zapraszania gości, aż do oczepin. Starsi drużbowie korzystali z pomocy druhien i drużbów. Panna młoda wraz z drużną, a młody z drużbą zapraszali gości zazwyczaj w ostatnią niedzielę przed weselem, czasami trzy dni przed weselem, a drugi raz rano w dniu wesela.

Ważną czynnością obrzędów poprzedzającą wesele było pieczenie korowaja (korowala) – tradycyjnego pieczywa obrzędowego, bogato zdobionego. Pieczenie korowaja stanowiło odrębną i ważną część obrzędu weselnego, czym zajmowały się wybrane gospodynie, zazwyczaj te najbar-

dziej szanowane, często pod przewodnictwem starosciny. Towarzyszył temu obrzędowi śpiew zebranych kobiet. Przyjęło się, że korowaj pieczono tylko raz, wobec czego ważne było, aby ciasto się udało, co stanowiło dobrą wróżbę szczęśliwego i dostatniego życia dla młodej pary. Przestrzegano tego tak bardzo, że jeśli korowaj wyrósł tak, iż nie dało się wyjąć go w całości z pieca, wtedy rozbierano piec, by nie uszkodzić ciasta. Korowajem po oczepinach należało obdzielić wszystkich weselników, poczynawszy od pary młodej. Obecnie w miejsce korowaja pojawił się tort weselny.

Następnie odbywały się wianczyny. Dzień przed weselem dziewczęta wraz z panną młodą urządzały tzw. wianeczki – wieczór panieński (dziewiczy wieczór, babski wieczór, różgowiny, wianczyny). Podczas tego wieczoru odbywało się wicie wianka (symbolu dziewictwa), najczęściej z roślin „wiecznie zielonych”, np. mirtu, barwinku, ruty – symbolizujących młodość, płodność, nieśmiertelność. Jeśli zdarzyło się, że panna młoda była w ciąży, nie mogła mieć wianka. Tego wieczoru dziewczęta przygotowywały również specjalne bukietiki dla drużbów, pana młodego i starosty. W domu panny młodej zbierały się drużny i drużbowie, a także spowinowacone z panną młodą ciotki i kumy. Wiły wianeczki z ruty. Na wykrawanych z chleba kółeczkach kładły ziele, poczym maczały przedziwo w miodzie (żeby dola była słodka) i tymi nićmi owijały wianeczki z rutą. Przy wiciu kobiety i panny śpiewały stosowne pieśni - o wiciu wianka, zaślubinach, pożegnaniu stanu panieńskiego, opuszczeniu rodziny.

*Przynieś mamusiu chleba
Bo wionki wic potrzeba
Miodu Marysiu, miodu
Albo rutki z ogrodu*

*Braciszku rodzony,
ukrójże mi chleba,
Wykrój mi wioneczek
Bo mi go potrzeba*

*Rutko zieleniutko i mój rozmarynie
Już cie moja rączka, ostatni raz wije*

*Służyłaś mi rutko i aż do wesela
Idź Marysiu i pożegnaj w ogródeczku ziela
Ciesz się Matejka, cała rodzinieja,
żeś se donosiła do czasu wioniejka.
Ciesz się Matejka, wszyscy przyjaciele,
że sobie zostawisz wioneczek w kościele.
Wioneczek w kościele przed głównym ołtarzem
Nie byle to z durniem tylko z gospodarzem*

Doniosłość panieńskiego wieczoru, różgowin, podkreślało wicie różgi weselnej. Nazywana była w zależności od regionu różgą, różdżką, wiechą, jabłonką, wiankiem czy rogalem.

*Oj zakukała nam zezulejka
Oj na śliwie, na śliwie
Dopomóż, że nom oj Panie Boże
Dowieć różge szczęśliwie*

Konstrukcję różgi zwykle tworzyły gałęzie świerka lub sosny, a czasem jałowiec lub tarnina. Wykonywano ją, u nas z pierza, a w innych regionach z kwiatów, zielonych części roślin, przystrajano wstążkami, ozdobami z bibuły, czy pękami kogucich piór. Liczyła sobie od 2 do 9 odnóg. Różga, dawny rekwizyt obrzędu weselnego o znaczeniu symbolicznym, była głównym atrybutem starosty weselnego, pełniącego funkcję mistrza ceremonii weselnej. Rola różgi zaznaczała się w najważniejszych momentach obrzędu weselnego, aż do oczepin. Wieczorem przyjeżdżał pan młody ze swoją drużyną, aby wykupić wianek i różgę. Starosta za różgę musiał oczywiście zapłacić dukata. Po oczepinach różgę palono lub chowano.

W dniu ślubu w domach państwa młodych gromadzili się goście. Po błogosławieństwie młody wyjeżdżał wraz z drużyną po pannę młodą. W trakcie drogi byli zatrzymywani na tzw. bramach (mosty, przegrody, zastawy), gdzie po odpowiednim wykupieniu (dorosłym dawano zazwyczaj wódkę i kiebasę, dzieciom słodczyce) drużyna ruszała dalej. Jeśli panna młoda cieszyła się powodzeniem, bram mogło być nawet kilka, a ostatnia zawsze znajdowała się przy wjeździe na podwórkę panny młodej, gdzie organizo-

wali ją goście weselni.

W dniu wesela w domu panny młodej kapela witała wchodzących gości marszem weselnym, a goście tradycyjnie przynosili butelkę trunku. Kiedy przyjeżdżała drużyna pana młodego, na podwórku był ustawiony stolik, a drużyna pana młodego zanim weszła do mieszkania musiała postawić na rogach stołu wódkę. Dopiero po spełnieniu tego warunku mogli wejść po pannę młodą. Młoda para ustawiała się do błogosławieństwa przy dźwiękach melodii „Serdeczna Matko”. Klękali przed rodzicami, pochylali głowy, a ojcowie błogosławili słowami „Niech Was Pan Bóg błogosławi, dobrą dolę da”, a następnie młodzi zwracali się do rodziców chrzestnych, rodzeństwa i dziadków.

Po ślubie parę młodych witali przed progiem domu rodzice chlebem, solą i wódką. Chleb i sól spełniały funkcję magiczną, miały zapewnić korzyści materialne i płodnościowe w przyszłym związku małżeńskim - „dajemy wam chleba dwoje - dorabiajcie się oboje”, po czym młodzi wypijali wódkę, a kieliszki wyrzucali za siebie, na szczęście. Po czym odbywała się weselna uczta z przyspiewkami i tańce. Na stołach znajdowały się: pierogi gryczane, bułki, korowale, kasza gryczana, ser, masło, galareta.

Po posiłku goście zapraszano na tańce. Wynoszono wtedy z pomieszczenia meble i inne sprzęty, albo odpowiedniego pomieszczenia często użyczał na ten czas sąsiad. Dawniej pierwszy taniec rozpoczynał starosta, on także inicjował różne zabawy. Najczęściej tańczono polkę, oberka, walca, krakowiaka, mazurka, rzadziej kujawiaki. Zazwyczaj na weselach pojawiali się tzw. „nieproszeni goście”, którzy zwykle po otrzymaniu jadła lub wódki odchodzili, czasami jednak zapraszano ich na chwilę do stołu i pozwolono zatańczyć. W trakcie wesela obydwie drużyny przyspiewywały sobie wzajemnie wychwalając przymioty nowożeńca z jednej strony, a ganiąc (wytykając wady) z przeciwnej. Trwała wojna na przyspiewki, ale kiedy przybierała na sile, starosta wydawał komendę „będzie tego śpiewania, czas na dole dla młodych”. Orkiestra zaczynała grać melodię „dajcie, dajcie, bo wy macie”, a drużbowie i drużny prosili gości do tańca, by po kilku taktach zaprowadzić partnera do młodych, gdzie ten wręczał dole za co był częstowany korowalem i mocnym trunkiem.

Oczepiny (czepiny, czepkowiny, chmiel) były kulminacyjnym punktem wesela. O północy poprzez zdjęcie wianka i nałożenie czepca lub chusty panna młoda symbolicznie przechodziła ze stanu panieńskiego w zameżny. Od tego momentu nie powinna była publicznie pokazywać się bez nakrycia głowy. Podczas oczepin praktykowano różne zabawy i śpiewano pieśni obrzędowe np. „Oj chmielu, chmielu”, zwaną powszechnie chmielem oraz zbierano dla młodych pieniądze. Orkiestra zaczynała grać chmiela, a młodzi wychodzili zza stołu. Na środku ustawiano krótką ławkę, młody siadał na ławce, starsza drużna stawiała koło pana młodego, a starszy drużba prosił młodą do tańca. W czasie tańca drużba próbował posadzić pannę młodą na kolanach młodego (3 razy) a zadaniem młodej było się bronić. Za trzecim razem jednak siadała i muzyka cichła.

Wówczas kobiety zaczynały śpiewać: „Zawołajcie mamy mojej, niech mi zdejmie wianek z głowy”. Przychodziła matka i zdejmowała wianek, a kobiety śpiewały: „Pomalutku oczepiajcie, za włosy mnie nie targajcie, bo mnie mama wychowała, za włosy mnie nie targala”. Starościna zdejmowała młodej welon i zakładała jej chustkę, a welon zakładała drużnom. Drużny później zdejmowały welon panny młodej, zakładały chustki i z rozmysłem pozując na zamężne niewiasty śpiewały: „Jużes ty Marysiu, jużes nie panienka, już ci nie pasuje ta biała sukienka”. Ważnym elementem wesela i jego kulminacyjnego momentu oczepin była dzieża, traktowana jako symbol płodności i dostatku. Panna młoda siadała na dzieży, bo „oswojenie” się z dzieżą oznaczało również przyjęcie przez młodą mężatkę nowej roli – gospodyni domowej, dla której dzieża staje się niezbędnym sprzętem domowym. Ponadto posadzenie młodej na dzieży miało zapewnić dostatek chleba i przyrost majątku, który miał wzrastać jak wyrabiane w niej ciasto. Wreszcie młoda wychodziła się przebrać, a goście do końca wesela prześpiewywali się wzajemnie, coraz bardziej dosadnie.

Gospodarzu z siwą bródką

Postawcie nom flaszke z wódką

Postawcie nom tu gorzałki,

Bo kiszki się rwą na kawałki.

Celina Skromak
(na podstawie obrzędów
zespołu śpiewaczo – obrzędowego
„Jarzębina” z Bukowej)

Zapomniani świątkarze ziemi biłgorajskiej

Ziemia Biłgorajska może się poszczycić spuścizną XIX-wiecznej kultury ludowej w postaci kapliczek i krzyży przydrożnych. Niestety to dziedzictwo uległo zapomnieniu, nikt już bowiem nie pamięta o tak utalentowanych ludziach, jakimi byli świątkarze, czyli ludowi rzeźbiarze figur świętych.

Do dziś ostało się bardzo niewiele dzieł owych artystów rzemieślników. Do najbardziej znanych i najwybitniejszych w skali kraju zaliczano Mikołaja Gomiłę (Gumiłę), Pawła Bienia, Jana Małką, Sebastiana Pawłosa i Franciszka Ciosmaka. Niestety nie zachowały się nawet ich zdjęcia, gdyż zmarli, zanim na Ziemi Biłgorajskiej rozpowszechniła się fotografia. Dziełami tych świątkarzy były głównie rzeźby Ukrzyżowanych, Frasobliwych oraz rzadziej, innych świętych.

Mikołaj Gomiela, a raczej Gumiela (nie wiadomo, czy przez pomyłkę, lecz to pierwsze nazwisko przyjęło się w polskiej etnografii), urodził się w 1843 roku w Łazorach

pod Harasiukami. Wówczas był to przysiółek zwany Gumiem – od nazwiska gospodarzy. Mikołaj zmarł w 1908 roku. Jego prace były bardzo charakterystyczne: rzeźby Ukrzyżowanego wyróżniały się osobliwą anatomią (spłaszczona głowa, często nieproporcjonalna w stosunku do reszty ciała). Do jego najwybitniejszych dzieł, stanowiących wspaniały przykład sztuki ludowej, należy „Uśmiechnięty” Ukrzyżowany. Został on wyrzeźbiony w 1906 roku, jest polichromowany. Obecnie znajduje się w Szelidze. W naszych okolicach dzieła Gomieli można spotkać niedaleko Ciosmów i Banachów. Jedna rzeźba, która niegdyś znajdowała się w Ciosmach, obecnie należy do zbiorów Muzeum Regionalnego w Biłgoraju. W sumie do czasów obecnych zachowało się zaledwie pięć takich rzeźb. Co ciekawie, Gomiela był... szwagrem syna Pawła Bienia. Po śmierci Pawła Gomiela, Bień polichromował i poprawiał jego rzeźby.

Paweł Bień urodził się 16 stycznia 1828 roku w Łazorach. Był człowiekiem o niezwykłym talencie, potrafił budować urządzenia gospodarcze, nieobce mu było także znachorstwo. Początkowo rzeźby lepił w glinie, a następnie je wypalał. Wkrótce przeszedł na rzeźbienie w drewnie. Zostawił po sobie wspaniałe dzieła, wśród których znajduje się tak zwany wypalany w glinie Ukrzyżowany (obecnie w Muzeum Lubelskim na Zamku). Warta uwagi jest także Rodzina Święta (Jezusek, Matka Boska i św. Anna Samotrzecia). Ta niezwyklej urody rzeźba, poczerniała już ze starości i wymagająca pilnego ratunku konserwatorskiego, znajduje się obecnie w niepozornej kapliczce domkowej (wybudowanej około 1905 roku) w Banachach. Rzeźby tych postaci zostały wykonane w stylu gotyckim około 1880 roku i ukazują okres największej świetności, a zarazem schyłek procesu utalentowanego świątkarza. Paweł Bień zmarł w 1886 roku i został pochowany w Puszczy Solskiej. Do dziś oprócz słynnego dzieła z Banachów zachował się także jego Frasobliwy z cmentarza w Puszczy Solskiej (obecnie dzielnicy Biłgoraja), znajdujący się aktualnie we wspomnianym już lubelskim muzeum. Nie należy również zapomnieć o archaicznej, wyjątkowo urokliwej i niezwykle rzadkiej w naszej okolicy rzeźbie Matki Boskiej Karmiącej. Była ona położona w pobliżu tak zwanej Solskiej Zastawy – skrzyżowania łączącego obecną drogę do Ciosmów z dawnym Gościńcem Krzeszowskim. Co się stało z ową rzeźbą? Na szczęście została odnaleziona w zbiorach Muzeum Zamojskiego w Zamościu. Niestety wiele cennych rzeźb, które były rozsiane po lasach między Solą a Biszczą, bezpowrotnie przepadło.

Sebastian Pawlos urodził się w 1868 roku w Momotach Górnych i podobnie jak Bień był rolnikiem. Rzeźbił wyjątkowej urody Frasobliwych (do dziś zachował się jedynie fragment rzeźby, znajdujący się w okolicach Ciosmów). Zmarł po 1910 roku.

Jacek Małek urodził się w 1810 roku w Szewcach, nieopodal Ujścia. Zmarł w 1886 roku w Ujściu. Jego naj-

bardziej znanym dziełem, już jedynym pozostałym, jest Chrystus Ukrzyżowany z 1851 roku (w tej chwili wisi w ciosmańskim kościele, w nawie głównej). Pierwotnie krzyż wraz z rzeźbą stał przy skrzyżowaniu, na którym skręca się do Pszczelnej. Obecnie w tym miejscu stoi tak zwana Czerwona Figura, postawiona tam w 1946 roku.

Jan Małek urodził się i działał w Bukowej. Zostawił po sobie kilku Ukrzyżowanych (Bukowa i prawdopodobnie Andrzejówka). Zmarł w 1894 roku w wieku 75 lat i został pochowany na cmentarzu w Puszczy Solskiej. Niestety okazała kapliczka cmentarna z 1894 roku na jego grobie zdążyła ku zagładzie, a odzewu od konserwatora zabytków nie ma. Może miejscowy proboszcz się nad nią zlituje?

Błażej Grabek urodził się w 1819 roku w Dąbrowicy i tam również zmarł w 1909 roku. Tworzył rzeźby dla Dąbrowicy, Zagumnia i okolic. W Andrzejówce zaś działał Franciszek Marzec (1888–1955), a w Dereźni Jan Bielak, zmarły w 2006 roku, słynący z ogromnego talentu. Rzeźbił głównie Frasobliwych.

Jednym z ostatnich świątkarzy, który tak aktywnie działał w okolicach Biłgoraja, był Aleksander Iwańczuk. Pochodził z Korytkowa Dużego. Rzeźbił specyficznych w urodzie Ukrzyżowanych (Andrzejówka, Siedem Chałup, Bukowa), jest także autorem niezwykle ciekawego Frasobliwego (Bukowa). Zmarł w 2006 roku.

Obecnie niezwyklej tradycję świątkarzy z powodzeniem kontynuuje Andrzej Jargieło z Ciosmów. Chrystus Ukrzyżowany jego autorstwa wisi m.in. na Białej Figurze koło Ciosmów (w miejsce rzeźby po Gomieli) oraz na nowej Białej Figurze w Bidaczowie Starym, naprzeciwko kościoła.

W okolicach Biłgoraja wciąż znajdują się rzeźby z przełomu XIX i XX wieku. Niestety nigdy już nie poznamy nazwisk innych artystów, którzy zostawili po sobie te bezcenne dzieła. Mowa o rzeźbach Jana Nepomucena (Ciosmy, Biłgoraj – Puszcza Sol ska) i Chrystusa Ukrzyżowanego (Andrzejówka, Bukowa, Korytków, Ruda Sol ska).

Chciałem podzielić się tą wiedzą, by upamiętnić świątkarzy i uświadomić czytelnikom wartość starych krzyży i kapliczek. Chciałbym, żeby ludzie pochylali się nad tymi sakralnymi obiektami i w miarę możliwości starali się je ratować, a nie bezsensownie niszczyć, tylko dlatego, że są już stare. To w końcu dziedzictwo naszej ojczyzny, Ziemi Biłgorajskiej, która jeszcze w okresie międzywojennym była przedmiotem westchnień wielu etnografów.

W kwietniu będą przeprowadzane renowacje, ozdabianie figur przydrożnych z okazji nadchodzącej majówki. Ewentualnie mogą być przypadki wymian na nowsze figury. Ludzi, którzy opiekują się takimi obiektami, proszę o kontakt ze mną za pośrednictwem GOK-u w Biłgoraju.

Michał Kańkowski

Opowieści korytkowskie z dawnych lat – Stefan Socha

Do Małego Korytkowa idzie gościniec ponad polami korytkowskimi dzisiejszymi. Opowiadał mi jeszcze mój stryj, że pamiętał jeszcze kapliczkę i drzewa po starej wsi były, która dawniej podobno się tamtędy ciągnęła. Stryj mówił, że kapliczka, co tam stoi po starej wsi jest.

Podobno kto mógł z mieszkających tam ludzi, to pchał się w tę stronę do nas [w kierunku obecnej zabudowy wsi Korytków Duży – D.R.] i karczował lasy na pola. Na południe od wsi są ogromne bagna, więc już dalej w las nie mogli iść i tu się pobudowali. Mały Korytków został gdzie był, bo bagna mieli, bagna. A u nas pagórki, więc można było się budować. Dziadek mi opowiadał, że kiedyś szedł ścieżką przez pola do domu z Małego Korytkowa, bo stamtąd pochodziła moja babka. Mówił, że wieczorem już było, jak jakieś dziwne zwierzę mu się pojawiło i towarzyszyło, jakiś wielbłąd czy coś podobnego. On się nie bał tego, tak mówił.

Niedaleko nas, od strony Andrzejówki, są łąki Brzeziny, bliżej Andrzejówki, z boku Siedmiu Chałup. Dziadek opowiadał, że dawniej przyjechał do chłopów właściciel

tych ziem. Chciał litra wódki i zapisywał łąki Brzeziny na chłopów. A tam łąki były nieużyteczne bo bardzo bagniste. Z czasem jednak porozdawali je ludziom.

Na końcu Korytkowa był młyn ordynacki [wschodni kraniec nad rzeką Białą Ładą]. W tamtą stronę od młyna chłopom łąki Przymiarki zalewała woda, bo właściciel młyna musiał zastawić rzekę. I ten magnat [prawdopodobnie chodzi o ordynatów zamojskich] chciał wynagrodzić ludziom. Chciał ludziom dać te Brzeziny, ale nikt nie chciał brać. I tak było, podzielili to i dali. Tam teraz nawet las nie będzie rósł, bo mokro. Na południe od wsi są chłopskie lasy.

Oprac. Dominik Róg

Stanisław Bukryj – wspomnienia z Soli

Stanisław Bukryj wspomina wrześniowe dni 1939 r. i walki żołnierzy polskich z Niemcami, życie codzienne w Soli oraz partyzanckie dzieje. Wspomnienia Stanisława Bukryja ukazały się także w książce: „Zabrali nam dzieciństwo – wspomnienia wojenne mieszkańców podbiłgorajskich wsi – część III”

Urodziłem się w Soli w roku 1931. Pamiętam jak Niemcy wkroczyli do Soli, tu jeszcze szosy nie było od strony Banach do Soli. Wtedy tabor niemiecki po drodze ugrzązł i żołnierze na piechotę przyszedli do wsi. Jako młody chłopak interesowałem się tym, co oni tam robią. Jeden Nie-

miec przez telefon polowy albo radiostację skontaktował się z drugą grupą i mówił, że tabor z żywnością utknął po drodze, a oni głodni czekają we wsi. Polskie wojsko stało wtedy na Dereźni, a w Puszczy na wieży kościoła polski żołnierz miał stanowisko ogniowe. Niemiec, który

siedział przy telefonie, dał znać żeby stąd uciekać, bo w Soli pociski się rozrywają. Tu niedaleko od ostrzału padło dwa konie i jeden Niemiec. To było w sobotę. Pamiętam jak tego Niemca na kocu zanieśli później na cmentarz do Soli.

Między Rogóznia a Banachami była duża bitwa w 1939 r. Poległych Polaków i Niemców zwozili na nasz cmentarz. Niemców chowali po prawej stronie. Bardzo dużo wojska niemieckiego przeszło przez wieś w 1941 roku. Oni wtedy całymi dniami i nocami szli na Rosję. U nas na podwórku postawili namioty i kuchnię polową. Nie mogliśmy na nich wtedy złego słowa powiedzieć, nic złego nam nie robili.

Pamiętam, że jak pasłem w lesie krowy, to często spotykałem jeńców rosyjskich. Pytali się mnie, jak daleko do Lwowa. Chcieli się przez front z powrotem do domu przedostać. Pod koniec wojny partyzantów po lasach było bardzo dużo, Polaków i Ruskich.

Tu po sąsiedzku mieszkał taki kolczykarz Nowiński ze Szczecbrzeszyna, on należał do AK. Dawał znać partyzantom, gdy tylko Niemcy pojawili się w wiosce. Często bywał u nas w domu – miałem siostrę w tym wieku, co on. W jeden upalny dzień przyjechali partyzanci na ko-

niach od strony Bidaczowa. Było ich około 30-tu chłopów. Oni wysadzili most w Soli, ten na początku wsi. To było w środku dnia, a Niemcy w tym czasie byli w Biłgoraju, ale nawet nie przyjechali zobaczyć, co tu się stało.

Tego samego dnia sąsiad z tym Nowińskim jechali w stronę lasu. Przypadkiem spotkaliśmy ich pod lasem i ten Nowiński przesiadł się na naszą furmankę, a ja z ojcem jechaliśmy też do lasu, tylko że aż pod Ciosmy. Gdy dojeżdżaliśmy pod wieś Nowiński kazał nam położyć się przy drodze, a sam wziął konia i wierzchem pojechał do wsi. Chciał zdać raport partyzantom, którzy tam gdzieś stali. Ten Nowiński po wyzwoleniu w obawie przed UB wyjechał na zachód.

Tu w Soli był sołtys Stanisław P. zwany „Złoty Ząb”. Pochodził z Majdanu. On wydał taką kobietę, która mieszkała niedaleko gajówki Szlak. Ona pochodziła z Soli, a ożenił się z nią wdowiec z Dąbrowicy o nazwisku Radawiec. Pobudowali się pod lasem. Często jej pasierbica brała od nas jałówki i pasła na łące. Sołtys P. ze swoim towarzyszem pewnego razu wzięli dwóch Niemców i poszli do tej Radawczychy i zastrzelili ją w pobliżu zabudowań Szabatów. Te zabudowania były zaraz przy tzw. gościńcu krzeszowskim. Zastrzelili ją rzekomo za to, że udzielała pomocy partyzantom. Pogrzebali ją za oborą w miejscu po dawnej sadzawce.

Tu u nas w Soli było kilku partyzantów. W oddziale Corda pod Brodziakami byli Jan Parada i Antoni Grabias. Którejś niedzieli gościńcem w stronę sołtysa Zygmunta jechało trzech partyzantów. Ojciec kazał mi biec by ich ostrzec, że u sołtysa są Niemcy. Niemcy zdążyli jednak rozstawić się za stodołą u sołtysa, ale mieli tylko broń krótką. Po chwili z Biłgoraja przyjechali Niemcy z karabinem maszynowym ale partyzanci zdążyli już zawrócić i byli daleko pod lasem.

Naprzeciwko mojego rodzinnego domu Niemcy zganiłali całe rodziny z pobliskich wsi. „Złoty Ząb” na jed-

nym zebraniu ogłosił, że gdy wszyscy z całej wsi się zgromadzą, to część osób zwolnią do domów. Po południu Niemcy wynieśli stół i ustawili go przy takiej pochyłej wierzbie i czekali na sołtysa, a on celowo nie przyszedł na zebranie. Starszych wywieźli do Zwierzyńca, a młodszych do Budzyna. Mojego ojca Niemcy nie wywieźli. Zdarzało się, że wywozili całe rodziny, np. z Dereźni i z Wólki [Woli Dereźniańskiej – D.R.].

Partyzanci zaczęli coraz bardziej się interesować „Złotym Zębem”. On każdej nocy musiał nocować u innych ludzi. Urzędnicy gminni podstępem zorganizowali tajne zebranie, na które przyszedł sołtys. Partyzanci o tym spotkaniu wiedzieli, przyjechali do urzędu i zabrali sołtysa ze sobą. Później zabili go w lesie.

We wsi po domach kwaterowali Niemcy. Spali przeważnie na słomie, na podłodze. Pod lasem urządzili sobie strzelnicę. Pamiętam jak jeden Niemiec za karę lub za słabe wyniki w strzelaniu musiał do rzeki skakać „żabką”, z karabinem pod pachą. Ten sam Niemiec ostrzegł ojca jak już się front się zbliżał, żeby zaprzągnął konia i uciekał do lasu.

Żyło się nie najgorzej, bo ziemie mieliśmy dobre. Zdawało się żywiec i kontyngent. Z hektara trzeba było jakiś procent oddawać Niemcom. Przez wieś droga była kamienna tzw. kocie łby, a od Harasiuk Niemcy zrobili dylówkę z młodych drzew.

Za remizą w Soli mieszkał Żyd Icek. Przez krótki czas ukrywał się u Myszaków. Jego Niemcy zastrzelili na końcu wsi, tu gdzie jest droga na Bidaczów.

Ze wsi dwóch chłopów zabrali do Oświęcimia za to, że zabili świnię. Byli to Antoni Wilkos i Piecko, chyba Józef.

Oprac.
Dominik Róg
Jerzy Odrzywolski

Tajemnica uroczyska Kniahynia

Pod Brodziakami, Puszcza Solska i jej uroczyska ciągną się zwartym terenem przez ponad 10 km do Tereszpola na północy oraz Górecka Starego na wschodzie. Las był i nadal jest czymś bardzo ważnym w życiu mieszkańców śródlęśnych wsi i osad w Puszczy Solskiej. Las dawał schronienie, pracę, materiał budowlany, ale także i wyżywienie. Puszcza – dawniej to słowo wydawało się groźne, niosło za sobą znamiona czegoś tajemniczego, czegoś, czego człowiek jeszcze nie okiełznał.

Nie dziwne więc, że ogromne połacie uroczysk leśnych otaczających także moją wieś, Brodziaki, dla tutejszych mieszkańców były inspiracją wielu podań, legend czy opowieści, które snuto często zbierając się w niewielkiej izbie jednego z gospodarzy w jesienne czy zimowe wieczory. Wtedy, aby umilić sobie wspólnie czas, spotykano się i opowiadano – zwykle mówili starsi gospodarze – o strachach, dawnych osadach, ludziach, legendach, czy wyjątkowych przypadkach, które wydarzyły się w spokojnej śródlęśnej osadzie nad rzeką Czarną Ładą.

W I połowie XIX w. po terenie Puszczy Solskiej podróżował ordynacki archiwista Mikołaj Stworzyński, który prawdopodobnie wstąpił do gospodarzy w Brodziakach i zbierał informację o okolicznych lasach, należących do Ordynacji Zamojskiej. To właśnie on zanotował wzmiankę o tajemniczym miejscu, zwanym Kniahynią Łąką, przez którą dawniej szedł stary gościniec ze Szczepieszyna do Tarnogrodu.

Za Brodziakami jest dawny Gościniec z Tarnogrodu do Szczepieszyna przez Łąkę Kniahynia zwaną, o której włościanie różne bają rzeczy¹.

Jakie rzeczy „bajali” mu włościanie (zapewne z Brodziaków, a być może i z pobliskich Margoli i Wolanin) tego Stworzyński niestety nie zanotował... Można dzisiaj się jedynie domyślać, że opowiadano mu o jakichś stra-

Nazwa lasu Kniahynia oznaczona na mapie: Plan Zbiorowy Dóbr Ordynacji Zamojskiej położonej w Guberni Lubelskiej powiat: Zamojskim, Biłgorajskim, Janowskim, Tomaszowskim, w części Krasnostawskim i Hrubieszowskim... (1906). Mapa znajduje się w Archiwum Państwowe w Zamościu, Akta hipoteczne Ordynacji Zamojskiej i dóbr wydzielonych z Ordynacji, spis zdawczo-odbiorczy z 1992 r., poz. 1. Mapa dostępna jest na stronie AP w Zamościu.

chach, które pojawiały się ludziom w lesie i nad łąkami nad Kniahynią.

W innym miejscu swojej książki Stworzyński pisał, że już w 1635 r. używano nazwy „Bór u Kniahyniego Mostu” nazywając fragment puszczy nad rzeką Ładą, o który toczyły spory prawne ordynat Tomasz Zamoyski. Sama nazwa także zaciekała Stworzyńskiego (Kniahini według słownika języka polskiego pod red. W. Doroszewskiego to dawniej księżna na Rusi).

Dzisiaj jest to leśne uroczysko kilka kilometrów za Brodziakami niedaleko doliny Czarnej Łady, a uroczysko oraz jego lokalizacja istnieje w pamięci jedynie najstarszych mieszkańców Brodziaków. Kiedy starałem się odnaleźć przy pomocy kartografii starą drogę przechodzącą przez Kniahynię, natrafiłem na wyżłobienie w niewielkim wzniesieniu na południe od rzeki Łady, które może być śladem po często uczęszczanej starej drodze. Nie znalazłem jednak śladów po dawnym moście.

Tajemnica Kniahyniej łąki, lasu i mostu nadal pobudza wyobraźnię oraz pokazuje nam, jak interesująca może być historia naszej „Małej Ojczyzny”.

Dawny trakt z Tarnogrodu do Szczepieszyna oraz Kniahyni bór i łąka na mapie Miega (1779–1783, www.mapire.eu)

Dominik Róg

Nadchodzące Wydarzenia

(kwiecień – czerwiec 2024 r.)

- 4 maja 2024 r. – **Jubileusz 100 - lecia Ochotniczej Straży Pożarnej w Soli**
Organizator: Wójt Gminy Biłgoraj, Ochotnicza Straż Pożarna w Soli
- 12 maja 2024 r. - **Uroczyste przekazanie samochodu ratowniczo - gaśniczego Ochotniczej Straży Pożarnej w Smółsku**
Organizator: Wójt Gminy Biłgoraj, Ochotnicza Straż Pożarna w Smółsku
- 26 maja – **Międzypokoleniowe Spotkanie Teatralne w Dereźni Solskiej**
Organizator: Zespół „Zorza” z Dereźni, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Dereźni Solskiej, Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju
- 2 czerwca 2024 – **Turniej Wsi w Okrągłym**
Organizator: Wójt Gminy Biłgoraj, Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju, Mieszkańcy Okrągłego
- 16 czerwca – **Festiwal Sztuki Lokalnej „Biłgorajska Nuta” w Dylach**
Organizator: Wójt Gminy Biłgoraj, Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju, Klub Aktywności Lokalnej w Dylach, Mieszkańcy Dyl
- 30 czerwca – **Piknik Rodzinny „Tradycja i Współczesność” w Dąbrowicy**
Organizator: Wójt Gminy Biłgoraj, Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrowicy, Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju.

